

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Zahteva današnjega časa

Današnja doba in nje usodni dogodi-ki prav zgornjo kažejo, da se tudi ob visoki stopnji omike med narodi še vedno uveljavlja načelo večnega previranja, kosanja sil in boja nasprotujočih si interesov. Dokazovanje, da je naša zemlja še vedno dovolj velika za mirno sožitje vseh narodov ob pravilni razdelitvi vseh dobrin in ob medsebojni spravljivosti ter uvidevnosti, nima nikakega tehnega učinka in naše pokolenje že drugič doživlja fazo, ko se mednarodna politika nadaljuje z drugimi sredstvi nego so Ženeva, sporazumi in arbitraže. Sožitje velikih narodov je trajna borba velikih skupin človeštva, ki ga obeležujejo mirni kompromisi, še čedše pa oboroženi spopadi in so slednji skoro vedno neizbežni, kadar zadenejo resnični ali namišljeni interesi ene države ob interese druge. Dočim vidijo mnogi pri takem udejstvovanju velikih narodov najvišji vrhunec njihove aktivnosti, prehajajoče iz delavne prizadevnosti v odločno bojevitost, so mali narodi po prirodi stvari same obsojeni na večno samoobrambo, na goli boj za obstanek, v katerem so neredko prisiljeni delati in boriti se za koristi večjih, samo da si pri tem ohranijo in zagotovijo tudi svoj košček samostojnosti, svobode in drugih osnovnih pogojev za obstoj.

Zadnjih dvajset let evropske zgodovine je nekako obeleženo s tem, da so v življenje stopile mnoge manjše države, nastale na razvalinah večjih, in vse je kazalo, da imajo tudi mali narodi polno možnost uveljaviti se v človeškem občestvu in enaki meri z velikimi. Državniki in politiki manjših držav so izdelali tudi mnogo lepih teorij, s katerimi so do najmanjših podrobnosti utemeljili prirodno pravico in moralno dolžnost manjših za ravnopravno soodločanje v razvoju, politiki in gospodarstvu omanega človeštva. Izkustva zadnjih let pa nas uče, da so te lepe teorije ostale samo pobožna želja, ki velikih narodov ni spravila do boljše spoznanja.

Večna usodnost, ki leži v zavesti malih, da so v neprestanem boju za svoj obstoj, nam spričo dogodkov nalaga popolnoma nove dolžnosti. Osnovni pogoj vsega je notranja enotnost vsakega manjšega naroda, njegova neomajna volja za obdržanje lastne samostojnosti in pripravljenost za najvišje žrtve, kadar je v opasnosti država in svoboda. V to pa nam ne zadostuje, da v okviru svoje narodnosti razvijamo samo sodobno omiko, pa da se potem čutimo popolnoma varne. V prešlih dveh desetletjih so nam ekstremneži vedno stavili za vzgled in primer klasične Grke, ki so se s uspehom in zmogovitostjo ubranili kulturno slabotnejšega, dasi številčno desetkratno nadmočnega napadalca. V današnjih časih in za naše prilike pa grški primer ne drži, kajti ne samo, da mi sami nismo predstavniki najvišje sodobne omike, temveč so veliki narodi, ki bi nam stregli po življenju, tudi kulturno jaki, gospodarsko krepki in v notranjosti neprimerno bolj strnjeni od nas. Kadar pa mednarodna politika nastopi pot, da se nadaljuje z nasilnimi sredstvi, tedaj je preves gotovo na strani onih, ki so ob enaki kulturni stopnji številčno nadmočni, gospodarsko silni in tehnično na vrhuncu.

Spričo svetovnega dogajanja so naša notranja izolacijska prizadevanja natančno to, česar ne bi smeli delati. Vsakdo uvideva, da le tesno združenje, enotno povezanost in duhovno zedinjeni ravno še dosežemo ono mero, ki se v računih držav označuje kot važen politični činitelj. To je naša Jugoslavija nesporno; vsaka taka notranja združitev, ki bi se očitovala tudi na zunanji, bi nam v sedanjem položaju nesorazmerno zmanjševala ugled, pomen in veljavo. Dejstvo, da smo notranje enotni, nam daje značaj važnega in močnega činitelja in je v glavnem pripomočilo, da smo ostali izven spopada. Ne moremo skrivati, da se razvoj dogodkov v Evropi še vedno ni ustalil in pri tem spoznanju nas mora globoko prešiniti trdna volja, da svoj položaj obrambno še utrdimo in napravimo iz naše zemlje trdnjavo, ki bo uspešno kljubovala vsem nepredvidenim obratoma bodočnosti. Samo to nam bo lahko kasneje zagotovilo tudi vsestranski kulturni razvoj, ki je trenutno podrejenega pomena v primeri z borbo za golo življenje.

Pred vsem je potrebno, da k delu pritegnemo najširše sloje, da damo naši notranji in zunanji politiki pečat vsenarodnega prizadevanja. Delo in ž njim zvezana odgovornost za usodne odločitve se mora razdeliti in razprostriti na ves narod, kajti posamezniki nimajo dovolj moralnih in fizičnih sil, da bi bili kos naporom in da bi prevzeli polno odgovornost. Naš način upravljanja javnih poslov in vodstva državne politike na zunanji in na znotraj je bil morda dober še pred pol-

JUTRO

Zavezniki in Italija

Sporočilo Anglije in Francije italijanski vladi, da ne bosta dopustili nobene enostranske izpremembe statusa quo v Sredozemlju

London, 22. apr. j. (RSV.) V angleških diplomatskih krogih so mnenja, da je zaenkrat še preurajeno govoriti o morebitnih posledicah, ki se lahko pričakujejo od sporočila zaveznikov držav italijanski vladi, da Anglija in Francija ne bosta trpeli nobene enostranske započete izpremembe statusa quo v Sredozemlju. Angleška vlada do trenutka še ni v posesti odgovora iz Rima, značilen pa je vsekakor neprijazen ton italijanskega časopisja, kar je napravilo v Angliji izredno neugoden vtis. V merodajnih angleških krogih se celo izprašujejo, ali niso morda to prvi znaki, ki naj naznačijo izpremembo italijanske politike v njenem nevtralnem stališču do sedanje vojne. Francoska in angleška vlada sta italijanski vladi ponovno dali razumeti, da bi bili pripravljeni razgovarjati se o vprašanjih Sredozemlja. To stališče zaveznikov vlad je ponovno prišlo do jasnega izraza o priliki zadnje izjave predsednika francoske vlade Paula Reynauda. Po mnenju angleških diplomatskih krogov vladi zaveznikov držav a priori ne odklanja nobenih razgovorov, razen tistih, ki naj bi stremeli za enostransko izpremembo položaja v Sredozemlju ter zlasti še za izpremembo položaja v neposredni italijanski sosesčini. Vsaka taka akcija bi morala dovesti do razširjenja vojne. V angleških in francoskih političnih krogih sodijo, da sta zavezniki vladi na to Italijo zelo resno opozorili. Morda se lahko beleži malenkostno ublaženje ostrega tona italijanskega tiska, ki se lahko smatra kot posledica, da sta zavezniki državi dosegli na Norveškem uspehe, ki so prekosili italijanska pričakovanja. Seveda, samo na tej podlagi ne kaže delati nikakih sklepov o morebitni izpremembi italijanskega stališča. Današnje vedenje Italije se lahko vsak trenutek izpremeni in izprevrže v korist Nemčije. Zaradi tega ostane po mnenju angleških in francoskih diplomatskih krogov vodilo Pariza in Londona »skrajna čuječnost«.

Mussolinijeva spomenica Hitlerju

London, 22. aprila. z. Brzjavno čestitko, ki jo je poslal Mussolini Hitlerju k njegovemu 51. rojstnemu dnevu, tolmačijo v londonskih krogih sicer kot nadaljnji odzivi Italije od njene dosedanje nevtralnosti, vendar pa mislijo, da to še nikakor ne pomeni dokončne odločitve Italije. V Rimu dobro vedo, da bi bila v primeru, da bi se postavila Italija proti zaveznikom, blokada proti njej mnogo lažje izvedljiva, kakor pa blokada proti Nemčiji. Dejstvo tudi je, da je Nemčija v vedno večji meri gospodarsko navezana na Italijo, ker je dovolj iz Sovjetske Rusije ostal daleč za pričakovanjem. Spričo tega sodijo, da Italija nima nikakega interesa na tem, da popolnoma prelomi z zavezniki, marveč je mnogo bolj v njenem interesu, da svoje odnose do Anglije in Francije čimprej in čim bolj popravi.

Berlin, 22. aprila. z. Kakor javlja dopisnik »Basler Nachrichten« svojemu listu, so iz inozemstva prispеле vesti, da je nemški poslanik v Rimu Mackensen nenadno odpotoval v Berlin, izzval v berlinskih diplomatskih krogih veliko pozornost. V nemškem zunanjem ministrstvu sicer izjavljajo, da jim o tem ni ničesar znanega, vendar pa se v berlinskih diplomatskih krogih uporno vzdržujejo vesti, da je Hitler pred par dnevi poslal Mussoliniju obširno spomenico, v kateri je obrazložil bodoče namene in sedanji ter bodoči položaj Nemčije ter da prinaša sedaj poslanik Mackensen Mussolinijev odgovor. Uradnega potrdila za te vesti pa do tega trenutka še ni.

Nemci o ozadju zavezniške akcije

Berlin, 22. aprila. z. V tukajšnjih političnih krogih so izzvale silno pozornost vesti, da sta Anglija in Francija istočasno vprašali Rim in Moskvo za jasna pojasnila glede nevtralnosti in nadaljnega zadržanja Italije oziroma Rusije v sedanji vojni. V berlinskih krogih vlada prepričanje, da hočejo zavezniki s tem vplivati

drugim letom, ko veseleše se niso bile segle po orožju, da uveljavijo svoje zahteve, danes pa položaj zahteva od nas večjega napora sil, večje uvidevnosti in pred vsem odločne podreditve koristi posameznih političnih skupin perečim potrebam naroda in države. Vodilni politiki naše države se morajo zavediti, da nam ravno današnji časovni izsek odpira posebne probleme, tako resne in važne, da stopajo naši dosedanja zelo v ozadje. Današnjica postavlja naše voditelje pred nove naloge, ki se ne dajo reševati po starih šablonah, marveč zahtevajo novih prijemov. Dominanta sedanjih časov je poštena zavest velike odgovornosti, kakršni doslej vseh dvajset let nikoli niso bili izpostavljeni predstavniki naše državne politike. Zavest resnih časov je prodrla v najgloblje globine naroda, ki želi krepkega smotrnega vodstva. Ta zavest in želja po smotnem vodstvu bi morali čimprej dobiti primeren in dopolnjujoč odziv v vrhovih, na katere pada odgovornost za bodočo usodo Jugoslavije.

predvsem na Italijo in jo prisiliti, da odreče nadaljnjo podporo Nemčiji. Obenem domnevajo, da je bilo na zadnjih konferencah v Londonu sklenjeno, da Italija odsele ne bo uživala več nobenega izjemnega položaja, marveč da bodo z njo postopali enako kakor z vsemi drugimi nevtralnimi državami. Vse to je po sodbi berlinskih krogov tudi v tesni zvezi s pripravami za zveznikov za veliko ofenzivo ne samo na političnem in gospodarskem, marveč tudi na vojaškem področju. Prevladuje celo bojazen, da bi učenili zavezniški izvajati pritisk tudi na jugovzhodne države. V zvezi s tem se doznava, da je med Berlinom in Rimom živahna izmenjava misli.

London, 22. aprila. z. Dopisnik »Basler Nationalzeitung« javlja svojem listu, da v Londonu in Parizu napeto pričakujejo, kako bo Italija reagirala na najnovejšo demarš obeh zapadnih veseleš v Rimu, ki stremi za tem, da pride do končnega razčiščenja razmerja do Italije. V londonskih krogih ne verujejo, da bo nedavni apel Reynauda na Italijo našel v Rimu ugoden odmev. Enakega pričanja je očitno tudi Francija, ki je zaradi tega do skrajnosti pospešila gradnjo novih vojniških ladij, tako da bo gradbeni program končan celih deset mesecev prej kakor pa je bilo prvotno določeno.

Angleško-sovjetska trgovinska pogajanja

London, 22. aprila. s. (Reuter.) Današnji delavski »Daily Herald« se bavi z uradnim sporočilom, da so bila obnovljena sovjetsko-angleška trgovinska pogajanja. List odobrava to odločitev angleške vlade, pri čemer pa, da morajo biti pogajanja vezana na pogoj, da Sovjetska Rusija materiala, ki ga bo dobivala od Anglije, ne bo pošiljala Nemčiji. Če hoče odsele Sovjetska Rusija postopati kot miroljubna nevtralna država, se lahko angleško-sovjetski trgovinski odnosi razvijajo v prednost obeh držav.

London, 22. aprila. AA. (Reuter) Diplomatski urednik Reuterja je dobil s pristojnega mesta naslednjo informacijo:

Za zdaj se ne dajejo nobena pojasnila glede britansko-sovjetskih trgovinskih pogajanj. Britanski vladni krogi naglašajo, da je to vprašanje v stanju proučevanja, da se ugotovi, ali so sedanje razmere sploh

ugodne, da se uspešno dokončajo gospodarski razgovori med obema državama. Sicer pa britanski krogi pričakujejo, da bo prihodnji korak v tej stvari storila Moskva.

Manchester Guardian« in »Yorkshire Post« mislita, da takšen dogovor ne sme prav nič omejiti učinkovitosti blokade proti Nemčiji. Če želi Rusija začeti ponovno debato, ki jo je vojna prekinila, nas mora prepričati, da je njena nevtralnost neoporečna in da nobeno blago ne bo moglo po ovinkih priti v Nemčijo. Tudi bi Rusija morala uvesti strogo nadzorstvo nad malimi izvoznimi količinami, ki prihajajo v Nemčijo preko pristanišč nevojskujočih se držav. Takšna bi bila edina oblika trgovinske pogodbe, ki bi jo mogli sprejeti.

Diplomatski urednik lista »Yorkshire Post« piše, da mora spričo tega, ker je glavni cilj Velike Britanije zmaga nad Nemčijo, morebitna trgovinska pogodba s Sovjetsko Rusijo ta cilj vpoštevati.

Položaj nevtralcev v nemški luči

Berlin, 22. aprila. br. (DNB). Nemški poročevalski urad objavlja daljše poročilo o posledicah vojnih dogodkov v Skandinaviji in prihaja do zaključka, da povzročajo Angležem in Francozom vedno večje skrbi. Pomen vojaških dogodkov zadnje dobe na severu Evrope se kaže vedno bolj jasno ne samo na vojaškem, marveč tudi na političnem področju ter v spremembi političnega položaja v Evropi. Stališče dosedaj nevojskujočih se držav je postalo labilnejše. Posebno velja to za Italijo, sovjetsko Rusijo, Japonsko in Zedinjene države, pa tudi za druge manjše nevtralne države v Evropi. V Londonu in Parizu so mučno presenečeni zaradi očitno sovražnega pisanja italijanskega tiska. Brzojavka, ki jo je poslal Mussolini Hitlerju za njegov rojstni dan in v kateri je izrazil svoje prepričanje v zmago Nemčije, je naposled pripomogla, da so uničene vse iluzije Pariza in Londona.

Rusija—Rumunija

Pariz, 22. aprila. p. Agencija Radio poznanja kažejo, da je razmerje med Rumunijo in Sovjetsko Rusijo krenilo po poti pomirjenja. Prvi znaki se vidijo na gospo-

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg št. 7, telefon št. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

darskem polju. Zdi se, da se bodo po zgledu trgovinskih pogajanj med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo pričela podobna pogajanja tudi med Rumunijo in Sovjetsko Rusijo. Trgovinski tajnik na sovjetskem poslaništvu v Bukarešti se je po dveh mesecih svojega bivanja v Moskvi vrnil v Bukarešto. Kakor se je zvedelo, je za svojega bivanja v Moskvi govoril o trgovinskih možnostih z Rumunijo.

Rumunski trgovinski minister se je odpeljal v Milan na tamkajšnji mednarodni velesejem. V Italijo je krenilo tudi več višjih uradnikov delovnega ministrstva, ki bodo proučevali italijanske socialne in druge organizacije.

Pariz, 2. aprila. p. Agencija Radio poroča iz Bukarešte, da pripisujejo rumunski politični krogi poseben pomen dejstvu, da se je vrnil sovjetski trgovinski ataše po dvomesečnem bivanju v Moskvi v rumunsko prestolnico. V zvezi s tem govore o možnosti, da se bodo v kratkem pričela trgovinska pogajanja med Sovjetsko Rusijo in Rumunijo za razširjenje sovjetsko-rumunske trgovine. Agencija pravi dalje, da dokazujejo sovjetsko-bolgarska trgovinska pogodba ter bližnja trgovinska pogajanja med Beogradom in Moskvijo veliko zanimanje Sovjetske Rusije za balkanski in podunavski trg.

V Bukarešto je prispel iz Moskve tudi svetnik in odpravnik poslov tamošnjega rumunskega poslaništva.

Rumunski poset v Italiji

Bukarešta, 2. aprila. z. Kakor se doznava, bo te dni odpotovala v Italijo večja delegacija rumunskih poslancev in senatorjev pod vodstvom ministra Argetoianu. Formalno bo obiskala milanski velesejem, toda v tukajšnjih diplomatskih krogih pripisujejo temu obisku velik političen pomen. Znano je tudi, da so te dni prispeli v Bukarešto trije italijanski letalski strokovnjaki, ki so bili dodeljeni posameznim rumunskim letalskim formacijam kot instruktorji. Prav tako je znano, da je Italija dobavila Rumuniji večje število vojniških letal. Iz vsega tega se da sklepati, da ima Italija z Rumunijo svoje posebne načrte ter da nikakor ne misli dopustiti, da bi postala Rumunija žrtev napada s te ali one strani.

Približevanje front na Norveškem

Nemške čete so pri prodiranju z juga proti severu prišle v stik ne samo z norveškimi, temveč tudi že z angleškimi oddelki

Pariz, 22. aprila. s. (Havas) Poročila z Norveške kažejo, da je položaj zavezniške in norveške vojske zelo ugoden. Severno od Osla so Nemci po zadnjih poročilih nekako na črti Hønefoss - Gjövik - Hamar do točke severno od Elveruma. Zavezniška uradna poročila iz strateških razlogov še vedno ne dajejo podatkov, kje so zavezniške čete.

Havasov dopisnik, ki je sedaj na Norveškem v bližini Trondhjema, javlja, da zavezniške čete hitro napredujejo proti Trondhjemu. Glavne operacije se razvijajo na črti Namsos - Levanger. Nemška letala so med drugim močno bombardirala mesto Steinkjer in Grong. Netočna so poročila, da bi bili Nemci Steinkjer tudi zavzeli.

Trdnjava Hegrö je še vedno v norveških rokah.

Švedska poročila javljajo, da so Norvežani in zavezniški zopet zavzeli Hamar. Norvežani vest uradno potrjujejo, med tem ko trdijo Nemci, da je mesto še v njihovi posesti.

Istotako pravijo švedske informacije, da je bilo pri večeršnjem letalskem napadu nemških bombnikov mesto Namsos popolnoma uničeno. Nemška letala so z bombami zažgala tudi Lårdal ter so napadla mesteca Grong, Vihidal od Namsosa.

Mesto Dombas so poskušali zavzeti Nemci z večjim oddelkom vojakov, ki so jih spustila letala s padali. Približno 200 nemških vojakov je na ta način pristalo pri Dombasu, vendar jih je bilo doslej že 150 ujetih.

V splošnem smatrajo na Švedskem, da je položaj za nemško vojsko tako nevaren, da bodo morali Nemci najbrže udariti proti Švedski, da pomagajo svoji vojski na Norveškem.

Junaška obramba trdnjave Hegrö

London, 22. aprila. s. (Reuter). Današnji »Daily Telegraph« prinaša poročilo svojega vojaškega dopisnika na Norveškem, o junaški obrambi norveške trdnjave Hegrö. Pravi, da je trdnjavo takoj po nemški okupaciji Trondhjema zasedla skupina samo sto norveških prostovoljcev iz Trondhjema, pod vodstvom nekega majorja. Nemci so kmalu nato poskusili napad na trdnjavo, vendar so bili odbiti in so izgubili pri napadu sto mož. Trdnjavske naprave v Hegrö obsegajo tudi po 10 metrov globoka zaklonišča, tako da jih je brez obstrlebljanja težkih topov nemogoče zavzeti. Med po-

sadko trdnjave sta dva norveška zdravniška, ki sta bila med sovjetsko-finsko vojno kot prostovoljca na Finskem.

Angleško poročilo

London, 22. apr. br. (Reuter) Angleško vojno ministrstvo je nocoj objavilo naslednji komunikacije:

Pri svojih operacijah v oporo Norvežanom so naše čete, ki so se kljub velikim težavam izkrcale na več krajih, dosegle že važne uspehe. Prišle so v stik z norveškimi četami na več mestih ter jih takoj na vse mogoče načine podprle.

London, 22. aprila. AA. (Reuter). Po dosedanjih neuradnih poročilih poveljuje

Nemci bodo pospešili svoje vojne operacije

Nemške čete v boju na nož zavzele mesti Gjövik in Lillehammer ter gorski greben Lundeka

Bern, 22. aprila. j. (Havas). Dobro poučeni krogi zatrjujejo, da je Nemčija prisiljena čim bolj pospešiti ritem svojih operacij na vseh svojih političnih in vojaških frontah, ako se hoče izogniti zlim posledicam odločilnega faktorja »časa«, ki kaže tendenco igrati proti nemškim nameram. Zlasti vojne operacije, za katere se je Nemčija angažirala na Norveškem, zahtevajo od Nemčije po sodbi gospodarskih opazovalcev izrednih gospodarskih naporov zaradi silnega konzuma vsakovrstnega materiala. Nemške zaloge surovini niso v nobenem pravem razmerju s trenutnimi potrebami nemške vojske. Zlasti velike so zahteve, ki jih stavlja nemška akcija na Norveškem na nemške zračne sile, ki jih trenutno nemška industrija ne more obnavljati v enaki meri, kakor pa se trošijo.

Čedalje večje skrbi povzroča Nemčiji po mnenju nevtralnih švicarskih opazovalcev tudi prehrana nemških okupacijskih čet na Norveškem, ker se zlasti v tem pogledu vedno bolj množe sabotažna dejanja norveškega prebivalstva. Veliko ogorčenje je zdaj vzbudila v merodajnih nemških krogih tudi reakcija Švedske na prelete nemških letal preko švedskega ozemlja. Švedske proteste zaradi teh poletov smatrajo v merodajnih nemških krogih pot izraz naklonjenosti švedskega javnega mnenja zapadnim zavezniki državam.

Nemške čete so pri nadaljnjem prodiranju v smeri od Osla proti severu in severozapadu prisilile oddelke norveške vojske k borbi in so jih premagale. V boju na nož so nemške čete zavzele Gjövik in Lillehammer ter gorski hrbe Lundeka. Sovražnik je imel pri tem velike izgube. Večje formacije bojnih letal so uspešno napadle angleške čete, ki so se poskušale izkrcati pri Namsosu in Anvaldsnesu. Z bombami so razdeležale kraje in postojanke.

Nemško uradno vojno poročilo

Berlin, 22. apr. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

V teku 21. aprila so sovražne pomorske sile znova obstreljevale Narvik. Pri tem na sovražnik ni niti poskusil izkrcati svojih čet na področju, ki je v nemških rokah. Na ozemlju okrog Trondhjema so nemške čete zavzele nekaj za nadaljnje operacije važnih točk. Pri tem nikjer ni prišlo do resnejših spopadov. Na področju okrog Bergena so nemške čete zaplenile nadaljnje množine modernih topov in drugih vojniških potrebščin. Med ozemljem okrog Osla, Kristiansada in Stavangerja je bila vzpostavljena zveza po kopnem.

Nemške čete so pri nadaljnjem prodiranju v smeri od Osla proti severu in severozapadu prisilile oddelke norveške vojske k borbi in so jih premagale. V boju na nož so nemške čete zavzele Gjövik in Lillehammer ter gorski hrbe Lundeka. Sovražnik je imel pri tem velike izgube. Večje formacije bojnih letal so uspešno napadle angleške čete, ki so se poskušale izkrcati pri Namsosu in Anvaldsnesu. Z bombami so razdeležale kraje in postojanke.

Nadaljevanje na II. str.

ki so jih zavzeli sovražniki, ter bližnje železniške naprave. Zasedel je bil tudi neki britanski rušilec, dve sovražni transportni ladji pa sta bili potopljene. Kljub neugodnemu vremenu so nemška vojska letala sodelovala v borbi proti sovražniku severno od Hamarja ter so razdeljala vse sovražniške prometne zveze v njegovem zaledju.

Nemški organi so odkrili velike zaloge streliva iz arzenala oskne garnizije v Hövöduh ter jih zaplenili. Pri zasledovanju podmornice sta bili uničeni dve podmornici v Skageraku in Kategatu. V norveški ladijarnici Horten se je delo spet obnovilo.

Nemška letala so bila znova na izvidniških poletih nad morjem pred Narvikom, vzdolj zapadne norveške obale ter nad severnim delom Severnega morja. Britanska letala so napadla letališče pri Aalborgu.

Silni letalski napadi na Stavanger in Aalborg

Bombardiranje najvažnejših nemških letalskih oporišč na Norveškem in Danskem

London, 22. aprila. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je javilo davi v dveh komunikacijah, da so angleška letala preteklo noč ponovno napadla nemški letališči Stavanger na Norveškem in Aalborg na Danskem. O obeh napadih poročajo naslednje podrobnosti:

Stavanger je napadla močna formacija angleških bombnikov. Na letališču je bilo približno 50 nemških letal. Eno izmed angleških letal se je spustilo nizko nad skupino 15 nemških letal ter je vrzelo 10 bomb. Najmanj šest nemških letal je bilo pri tem popolnoma uničenih, več drugih pa tako hudo poškodovanih, da so odšli gotovo neuporabljivi. Drugo angleško letalo je preletelo celo letališče in vrzelo serijo zažigalnih bomb. Tretje letalo je obstreljevalo letališče s strojinicami ter povzročilo požar na dveh nemških letališčih. Istotako so angleška letala obstreljevala nemške vojaške pri protiletalskih topovih in žarometih. Angleška letala so naletela na močan ogenj protiletalskih topov in strojinic, vendar so se vsa neškodovano vrnila. Napad je bil izveden v jasni mesečni noči.

Ko do dospel angleška letala nad Aalborg na Danskem so našla zopet vse luči na letališču prižgane. Ravno so se spuščala na letališče štiri velika nemška transportna letala. Angleška letala so vrzla večje število zažigalnih in zelo eksplozivnih bomb. Povzročenih je bilo 6 požarov na letališču, opaženih pa je bilo tudi več ognjev se od napada prejšnjega dne. Eno izmed angleških letal se je spustilo pri napadu komaj 30 m nad letališčem in se je s tem izognilo nemškemu žarometu. Letalo je vrzelo več bomb v bližini kontrolnega stolpa na letališču. Angleška letala so naletela pri napadu na močan ogenj protiletalskih topov in tudi mnogi žarometi so bili takoj v akciji. Eno angleško letalo se po napadu ni vrnilo v svoje oporišče.

Danes javljajo iz Kodanja, da so odredile nemške oblasti za mesto Aalborg in okolico stalno pripravljenost proti letalskim napadom. Prebivalstvu so bila izdana posebna navodila s pomočjo lepakov, ki so bili nabiti v mestu.

Izgube vojnih mornaric

London, 22. aprila. br. Danes popoldne je bilo objavljeno službeno poročilo, o izgubah angleške in nemške vojne mornarice v tednu od 8. do 16. aprila. V tem času so bile potopljene tri nemške križarke in 8 rušilcev ter 3 angleški rušilci. Poškodovani od granat in bomb so bili ena nemška bojna ladja, ena nemška bojna križarka ter več rušilcev, na angleški strani pa ena križarka in 16 rušilcev.

Namsos in Levanger porušena

Stockholm, 22. aprila. j. (Havas). Da bi ustavilo čedalje večjo aktivnost zavezniških čet na Norveškem zavrla njih izkrcavanje in prodiranje proti notranjosti Norveške, izvaja nemško letalstvo zadnje dni neprestano izredno tvegane napade zlasti v okrožjih Trondhjem, Namsos in Levangerja. Slednje naselje je od nemških bomb že skoraj do tal porušeno. V severnem delu Norveške so prišle nemške čete v stik z norveškimi in zavezniškimi četami v bližini mesteca Verdala, ki leži ob odseku železniške proge Trondhjem-Grong. Mesteca Verdala je v plamenih.

Popolnoma nasprotujoči se vesti prihajajo o položaju Hamarja. Dočim zatrjujejo vesti iz nemških virov, da je Hamar še zmerom v nemški posesti, pa norveško vrhovno poveljstvo najodločneje izjavlja, da je Hamar padel v norveško-angleške roke. Zavezniški in norveški vojaški krogi so glede položaja na tem delu fronte zelo optimistični ter zatrjujejo, da se nemške čete stacionirane pri Lillehammerju, popolnoma odrezane od svojih baz v tem predelu, kar more postati odločilnega vpliva za razvoj nadaljnjega položaja na tej fronti.

Kar se tiče škode, ki so jo povzročili angleški zračni napadi doslej na Norveškem, zatrjujejo iz službenih švedskih virov, da je ta škoda skoraj enaka nič, oziroma vsaj zelo majhna. Na drugi strani je morala norveških čet na zelo visoki stopnji ter njih oborožitev in oskrba zelo dobra.

Norveške čete se še zmerom čvrsto drže na svoji obrambni črti v bližini jezera Nieme, kakor tudi še zmerom branijo trdnjavo Hegro. Izmed 200 nemških vojakov, ki so se spustili s padalom v zaledje norveških čet, da bi razrušili železniško progo pri Dombasu, jih je 150 prišlo v norveško ujetništvo.

Prebivalstvo Narvika pozvano, da zapusti mesto

Amsterdam, 22. aprila. j. (Havas). Kakor poroča holandski list »Nya Dagbladet« je angleško vojno poveljstvo v Narviku pozvalo prebivalstvo Narvika, da naj zapusti mesto. Poziv je verjetno v zvezi z napadom na ostanke nemških okupacijskih čet, ki se je verjetno pričel danes popoldne.

Stockholm, 22. aprila. s. (Ass. Press). Angleško vojaško poveljstvo je danes tri-

Napad ni povzročil nikake materialne škode in tudi ni zahteval nikakih človeških žrtve. Tri sovražna letala so bila sestreljena, pozneje pa nad nemško obalo še eno.

Enajst zavezniških letal sestreljenih

Berlin, 22. apr. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes popoldne posebno poročilo, v katerem pravi, da je bilo večeraj sestreljenih 11 sovražnih letal, in sicer 9 angleških in 2 francoski. Pri snočnjem napadu na Stavanger sta bili sestreljeni 2 angleški letali. Obe sta padli v neposredno bližino letališča. Nad Aalborgom in nemško severozapadno obalo so bila sestreljena 4 angleška letala. Ostala pa nad nemško-francoskim območnim ozemljem. Izmed teh sta dve padli na nemška tla.

krat po radiu sporočilo nemški posadki v Narviku, da so pustili Narvik bombardirati, če se posadka do popoldne ob 17. ne preda. Sporočeno je bilo, da je to represalija za nemško bombardiranje mesta Namsos.

Letalske izgube na Norveškem

London, 22. aprila. s. (Reuter). Po polioficinskih cenitvah so izgubili Nemci v prvih 14 dneh norveške kampanje na Norveškem in v bližini Norveške najmanj 70 najbrž pa celo 100 letal. Tu so vračunana predvsem letala, ki so bila nedvomno sestreljena, pa tudi ona, ki so bila uničena na letališčih. Število slednjih je težje zanesljivo ugotoviti, ker ni vedno sigurno, v koliko je poškodovano letalo le še mogoče uporabiti.

Angleži so izgubili v norveški kampanji doslej skupno samo 25 letal.

Oprema zavezniške vojske na Norveškem

London, 22. aprila. s. (Reuter) Minister za oboroževanje Burgin je podal danes v nekem govoru nekaj zanimivih podatkov o opremitvi angleške ekspedicijske vojske na Norveškem. Predvsem je sporočil, da je bila oprema izdelana po navodilih članov ekspedicijske vojske na Mont Everest in v polarni pokrajini. Ker izdeluje tako posebno opremo le malo angleških tovarnih, je bil večji del naročen v Kanadi. Oprema je bila v vsej tajnosti pripravljena že mesec dni po prvem sporočilu angleškega vrhovnega poveljstva, da bi utegnili Anglija poslati svojo ekspedicijsko vojsko v Skandinavijo. Kakor je znano, sta Anglija in Francija pripravljali odprmo svoje vojske na pomoč finski armadi proti Sovjetski Rusiji.

Prav zaradi teh priprav je bilo mogoče sedaj ekspedicijsko vojsko tako hitro opremiti. Ko je vrhovno angleško vojaško poveljstvo dalo tovarnam potem po nemški invaziji Norveške naročilo za dobavo materiala, je bil ta že nekaj ur pozneje v vojaških skladiščih. Kanadske in domače tovarne izdelujejo sedaj redno še tudi napreje vse potrebščine, ki jih bo rabila zavezniška vojska na Norveškem. Burgin je poudaril, da po njegovem mnenju ni bila nobena armada v tako kratkem času tako sijajno opremljena kakor zavezniška vojska na Norveškem. To je treba šteti v dobro kanadskim in domačim tovarnam. Burgin je omenil, da je sam nadzoroval produkcijo materiala v tovarnah. Med posebnim materialom, ki je bil izdelan za zavezniško vojsko na Norveškem so posebno tople obleke, sani in smuči, šotori, posebne priprave za kuhanje itd.

Ameriški vojaški ataše padel pri Dombasu

Stockholm, 22. aprila. s. (Reuter) Vojaški ataše ameriškega poslanstva v Stockholmu, kapetan Robert Losse, je postal žr-

Švedski protest v Berlinu

Zaradi neprestanih nemških poletov preko švedskega ozemlja, je vložila švedska vlada energični protest

Stockholm, 22. aprila. j. (Havas). Švedska vlada je pri nemški vladi vložila najenergičnejši protest zaradi ponovnega kršenja švedske nevtalnosti po nemških letalih. Nemška letala so zlasti zadnje dni čedalje pogostejše uporabljala na svojih poletih po preko švedskega ozemlja. V svojem protestu zahteva švedska vlada, da izda Nemčija najstrožje ukrepe, da se takim poletom v bodoče ne bodo več ponavljali. V protestu navaja švedska vlada, da je samo 21. t. m. preletelo švedsko ozemlje na raznih krajih več kot 20 nemških letal.

Švedski tisk posveča nemški kršitvi švedskega ozemlja vso svojo pozornost ter zahteva od vlade, da na pristojnih mestih najenergičnejše protestira proti temu nasilstvu. Tako pravi list »Social Demokratens«, da postaja vse bolj očitno, da Nemčija s svojim letalstvom sistematično krši švedsko nevtalnost, dasi švedska, ravnojač se najstrožje po nevtalnostnih zakonih, ne daje Nemčiji niti najmanjšega povoda za taka dejanja. List nadalje pripominja, da bo končno pač samo od obrambne sposobnosti švedske odvisno, kako bo švedska lahko odgovarjala na kršitve svoje nevtalnosti, njena obrambna sposobnost pa bo odvisna od moralne solidarnosti švedskega ljudstva v urah grozeče nevarnosti.

Štiri nemška letala sestreljena na švedskem

Stockholm, 22. aprila. (Havas). Agencija »Tete« poroča, da so večeraj popoldne ponovno preletela tri nemška letala švedsko mejo na jugu province Vaernland ter severno provinco Daliland. Eno izmed nemških letal je prišlo, letelo preko Trollhattana, v doseg švedskih protiletalskih katej. Prav tako je bilo neko drugo letalo obstreljevano v bližini kraja Moelndala.

tev nemškega letalskega napada na norveško mesto Dombas. Stal je pred nemkim predorom, ko je v bližini eksplodirala letalska bomba. Atašeja je zadel drobec bombe naravnost v srce in je bil takoj mrtev. Devet drugih oseb, ki so bile v predoru, je bilo ranjenih.

Nov nemški proglas na norveški narod

Stockholm, 22. aprila. p. Nemško vrhovno poveljstvo na Norveškem je objavilo nov proglas, v katerem poziva angleško prebivalstvo, naj ne troši zama moči in življenja ter ne organizira odpora proti nemški zasedbi, ker bo vsak odpor zlomljen in ker so se Nemci odločili, da zasedejo vso Norveško. Proglas pravi, da je nemška vlada stopila že večkrat v stik s kraljem, njegovo vlado in norveškim parlamentom, ki jih je pozvala, da bi se sporazumeli o novem statusu na Norveškem. Ta poziv Nemčije je bil vedno odbit, sedaj pa je Nemčija sklenila odločno borbo za popolno osvojitve Norveške.

Razpoloženje norveškega ljudstva do Nemcev

Berlin, 22. aprila. br. (DNB). O zadržanju norveškega prebivalstva napram nemškemu vojaštvu so prišle sedaj podrobnejše vesti, ki kažejo, da norveško prebivalstvo nikakor ne zavzema sovražnega stališča napram Nemcem. Niti oblasti, niti prebivalstvo nikjer ne izvaja pasivnega odpora, marveč baš nasprotno, povsod grede nemški vojski na roko in ji prostovoljno nudijo razne usluge. Vse bolj se kaže, da je pri širokih množicah prodrlo spoznanje, da bi bila vsaka borba proti Nemčiji nesmiselna. Posebno je treba poudariti naklonjenost norveškega Rdečega križa. Člani te ustanove so čisto z življensko nevarnostjo reševali nemške ranjence in jim nudili prvo pomoč.

Življenje v Oslu se razvija popolnoma normalno. Večerja so bile v norveški prestolnici zopet razne sportne prireditve, ki so bile vse dobro obiskane. Velik del prebivalstva je bil zbral v luki, da prisostvuje pri prihodu novih nemških transportov. Kljub zatemanosti so razna zabavišča dobro obiskana. Tudi dijaško življenje v prestolnici ni prekinjeno. Izpiti se vrše točno po prej določenih terminih.

Japonski Welles v Evropi

London, 22. aprila. j. (Reuter). Semkaj je prišel japonski diplomat Tacuo Kawai, ki ga imenujejo v diplomatskih krogih tudi japonskega Summer Wellesa. Japonski diplomat se bo mudil v Londonu mesec dni. Zastopnikom tiska je danes izjavil, da je namen njegovega potovanja vzpostaviti še tesnejši stik med japonskim zunanjim ministrstvom ter japonskimi poslaniki v raznih evropskih državah. Že na svojem dosedanjem potovanju, je dejal japonski diplomat, se mi je nudila prilika, razgovorjati se z velikim številom odličnih osebnosti ter videti in slišati marsikaj, na podlagi česar si lahko ustvarim dokaj zanesljivo sliko o splošnem političnem položaju. Moje potovanje nima nikakega prav posebnega poslanstva, razen opazovanja.

Tacuo Kawai je že obiskal pred prihodom v Evropo Severno in Južno Ameriko, v Evropi pa Italijo in Francijo. Iz Italije ga bo vodila pot v Belgijo, Holandsko, Nemčijo, v balkanske države ter v Sovjetsko unijo. Pred svojim povratkom na Japonsko se bo Tacuo Kawai verjetno še enkrat ustavil v Londonu.

Nesreča na Dunavu

Bukarešta, 22. aprila. br. (Reuter) Na izlivu Dunava v Crno morje se je davi pri petletni incident, zaradi katerega je bil ves promet na spodnjem teku Dunava prekinjen. V glavnem kanalu reke se je kilometer daleč od morja neka grška tovarna ladja zaletela v italijanski parnik. Obe ladji sta dobili tako hude poškodbe, da sta nasledili na dno.

V prvem hipu je vest o incidentu vzbudila v Bukarešti največjo pozornost. Razširile so se že govorice o novem sabotažnem dejanju. Oblasti, ki so takoj uvedle preiskavo, pa so ugotovile, da gre dejansko le za nesrečo, ki jo je zakrivila italijanska ladja, ker se ni ravnala po plovnihih predpisih.

Slednje je bilo, sodeč po tem, da je zelo nezanesljivo manevriralo, zadeto od švedskih protiletalskih baterij. Svoj polet je nadaljevalo zelo nizko nad tlemi ter se je verjetno zrušilo v morje v bližini Göteborga. V bližini Borlaenga je bilo neko norveško letalo, ki se je izgubilo na švedsko ozemlje, prisiljeno pristati na švedskih tleh.

Stockholm, 22. aprila. s. (Reuter). Skupno cenijo švedski listi, da je preletelo večeraj švedsko ozemlje 14 do 15 tujih letal, od katerih je bilo za večino nedvomno ugotovljeno, da so bila nemška. Neki list ceni število letal celo na 28. Nemci so na švedskem ozemlju izgubili večeraj štiri letala. Eno je bilo sestreljeno pri Göteborgu, dve sta morali zasiloni pristati na otoku Gotlandu, četrto pa je padlo v morje v bližini Göteborga. Švedski listi izražajo mnenje, da so kršitve švedskega ozemlja s strani nemških letal tako pogoste, da jih ni mogoče smatrati kot slučajne. Nekateri listi mislijo, da so hotela nemška letala fotografirati švedske protiletalske obrambne postojanke.

Javna poslepja v Stockholmu zastražena

Stockholm, 22. aprila. s. (Reuter). Javna poslepja v Stockholmu so od večeraj dalje zastražena od vojaštva. Med zastraženimi zgradbami je tudi zunanje ministrstvo.

Preselitev ameriškega poslanstva v Stockholmu

Stockholm, 22. aprila. s. (Havas). Osebe ameriškega poslanstva v Oslu je sedaj dospel v Stockholm. Uradniki poslanstva so se mudili v mestu Lillehammer ravno v trenutku, ko nemški bombniki napadli mesto.

Letalska živahnost na zapadnem bojišču

Letalske formacije obeh taborov so prodrle globoko v notranjost Nemčije in Francije

Pariz, 22. aprila. j. (Havas). Komunikacije francoskega generalnega štaba od 22. t. m. zjutraj pravi, da so bile na frontnem odseku vzhodno od Mozele dokaj aktivne francoske patrulje.

Na zapadni fronti je bilo v minulih 48 urah izredno aktivno zlasti letalstvo. Francoska letala so izvedla izredno mnogo izvidniških poletov deloma po dnevi deloma ponoči, ter so pri tem prodrli zelo globoko nad nemško ozemlje. Zelo mnogo je bilo tudi poletov francoskega letalstva nad nemškimi črtami. Prav tako je na drugi strani izvedlo nemško letalstvo mnogo izvidniških poletov nad vzhodnimi in severovzhodnimi francoskimi pokrajinami. V zelo veliki višini so priletela nemška letala celo nad jugozapadno Francijo in so nekatera prodrla v minuli noči celo v pariško okolico. Dočim se jim nad Pariz ni posrečilo prodrati.

Zelo aktivno je bilo večeraj tudi lovsko letalstvo. Angleški lovci so v zračnih spopadih sestrelili štiri nemška letala. Med bojnimi črtami je bilo nekega neznanega spopada.

Na frontnem odseku pri Bliesu je bilo nekoliko živahnije delovanje topništva, ki je prav tako izmenjalo nekaj strelav med obema bregovima Rena. Na skrajnem vzhodnem odseku mozeleške fronte sta se spopadli dve patrulji.

Dr. Filov o položaju Bolgarske

Sofija, 22. aprila. AA. (DNB) Predsednik bolgarske vlade dr. Filov je v Lovcu na nekem tamkajšnjem shodu izjavil med drugim, da za Bolgarijo ni nevarnosti, da bi se zapletla v vojno. Miroljubna politika Bolgarije jamči državni varnost.

Sofija, 22. aprila. AA. (Stefani) Dopoldne je zunanji minister Popov sprejel iz Londona vrnivšega se britanskega poslanika. Njun razgovor je bil dolg.

Vloga letalstva v sedanji vojni

London, 22. aprila. AA. (Reuter). Današnji »Daily Express« objavlja članek svojega letalskega referenta o vlogi letalstva v sedanji vojni. Članek sklepa, da je padek dosedanjega vojne pokazal, da je v vojni med velikimi državami glavnega pomena skladno sodelovanje med kopno vojsko in mornarico. Letalstvo pa pomeni po dosedanjih izkustvih nadmočno in strahovito orožje samo v borbi močnejšega proti slabšem nasprotniku. Pokazalo se je, da bombniki niso mogli spremeniti odnosa pomorskih sil med Veliko Britanijo in Nemčijo. Pričakovanja naših sovražnikov se niso izpolnila, ko so računali, da bodo z letalstvom izravnali našo premoč na morju. Nemški bombniki nikakor niso mogli preprečiti svobodnega gibanja in prav tako ne operativno iniciativo britanske vojne mornarice.

Poziv ameriškim državljanom na Madžarskem

Washington, 22. aprila. s. (Ass. Press) Ameriško poslanstvo v Budimpešti je danes naslovilo na vse ameriške državljane na Madžarskem nasvet, da naj zapuste Madžarsko in se vrnejo v Zedinjene države.

Na Madžarskem je trenutno okoli 400 ameriških državljanov, vendar so to večinoma Madžari, ki so bili svojčas naturalizirani v Zedinjenih državah, pa so se potem vrtnili na Madžarsko.

Vojna na Kitajskem

Čungking, 22. aprila. AA. (Reuter). Kitajske čete so izvršile protinapade na vseh bojiščih na Kitajskem. Operacije so posebnost uspele na osrednjem bojišču, kjer so Kitajci napredovali proti Hankovu in Nanchangu. Po zadnjih vesteh so Kitajci že vkorakali v zapadna predmestja Nanchanga, ki je glavno mesto Kiangsi. Po hudih borbah so zavzeli dve važni strateški postojanki. Japonci se umikajo proti središču mesta. V pokrajini Hopej so kitajske čete na severni obali reke Jangce napredovale proti Hankovu od severa in zapada.

Preiskava o umoru v Han Pijesku

Sarajevo, 22. aprila. o. Preiskava o zločinu v Han Pijesku, kjer je bil v petek ubit iz zasede šef šumske uprave inž. Mustafa Krajišnik, hudo ranjena pa učiteljica Baković, je dovedel do senzacionalnih aretacij. Večera so namreč v Han Pijesku aretirali pravoslavnega paroha Jakšića, hotelirja Čukovića ter seljaka Milana in Mihajla Mitrovića. Vsi štirje so bili nedavno kot deputacija v Beogradu pri ministru za sume in rudnike dr. Kulenoviću, pri katerem so zahtevali, naj ostane bivši šef šumske uprave Martin Ilić na svojem dosedanjem mestu v Han Pijesku, novi šef šumske uprave inž. Krajišnik pa naj se premeštri drugam. To je bil povod za aretacijo, ker so osumljeni, da so sodelovali pri zločinu ali pa ga pripravili. Razen tega se je izvedelo, da so v stanovanju ustrelenega inž. Krajišnika našli več pisem in nekaj drugih stvari, na podlagi katerih je bila preiskava usmerjena v to smer.

Iz državne službe

Beograd, 22. aprila. p. Imenovan je za višjega kontrolorja pri oddelku za kontrolno dohodkov žel. direkcije v Ljubljani Bogumil Sedlaček, doslej višji kontrolor postaje Ljubljana, za inspektorja v prometno-komercialnem oddelku direkcije v Ljubljani pa Anton Jencič, doslej pri kontrolni dohodkov.

Pri podružnici Poštnih hranilnice v Ljubljani je imenovan za uradniškega pripravnika Viljem Medvedček.

Premeščena sta k pošti Ljubljana I. Jakob in Pavla Kuhar, doslej uradniška pošta v Dol. Logatcu.

Berlin, 22. apr. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske pravi v svojem današnjem vojnem poročilu:

Na zapadu ni bilo nikakih posebnih dogodkov. Nemška letala so na svojih izvidniških poletih nad Francijo prodrli do Bordeauxa. V teku dneva je prišlo do več letalskih spopadov, pri katerih so bila sestreljena štiri sovražna letala, in sicer dve angleški in dve francoski. Tri nemška letala se niso vrnila na svoja oporišča. Eno nemško letalo je bilo zaradi pomanjkanja bencina prisiljeno pristati na švicarskih tleh.

Zopet nad Dunajem, Prago in Bratislavo

London, 22. aprila. AA. (Reuter) Letalsko ministrstvo poroča uradno, da so oddelki britanskih bombnikov izvedli polet nad Nemčijo in nad deželami, ki so pod nemško oblastjo. Nemški odpor, posebno kar se lovskih letal tiče, je bil zelo živ, zlasti čez dan. Kljub temu so britanske izgube v primeri z izvršenim delom neznatne. Razen mnogih drugih mest so britanski bombniki preleteli Wilhelmshaven, Berlin, Dunaj, Prago in Bratislavo. Vojni strokovnjaki so izrekli kar najugodnejšo oceno o uspehih teh poletov.

Razpis občinskih volitev na Hrvatskem

Zagreb, 22. aprila. o. Ban dr. Subašić je danes s svojim edikom razpisal volitve v podeželskih občinah banovine Hrvatske. Volitve bodo z nedeljo, 19. maja. Volile bodo vse občine isti dan.

Madžarska razstava v Beogradu

Beograd, 22. aprila. p. Jugoslovensko-madžarsko društvo bo priredilo v Beogradu razstavo madžarske slikarske umetnosti pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, madžarskega poslanika Bakacs-Bessenyi, našega poslanika v Budimpešti Rašića in beograjskega župana Djuričića. Razstavo bo otvoril 25. aprila ob 11. dopoldne minister za prosveto Boža Maksimović v navijalonu »Cvijete Zuzorić«. K otvoritvi razstave bo prišlo večje število madžarskih slikarjev z grafico Evo Teleky na čelu, ki je snaha predsednika madžarske vlade.

Dve žrtvi ljubavne drame v Zagrebu

Zagreb, 22. aprila. o. Popoldne se je v Bulićevoj ulici v Zagrebu odigrala krvava ljubavna tragedija. Trgovski pomočnik Konrad Roter, star 35 let, je oddal iz velikega revolverja kalibra 8 mm štiri strelje v zasebno uradnico Olgo Cahun, staro 18-let in po rodu iz Zlatarja. Eden izmed strelav je nesrečno dekletko pogodil naravnost v srce in je obležalo na mestu mrtvo. Roter je nato poglaval sam sebi dva strela v senca in se je prav tako zrušil mrtev na zemljo. Kolikor so mogli doslej ugotoviti, je bila povod tej krvavi drami ljubosumnost.

Nadškof Stepinac v Beogradu

Beograd, 22. aprila. AA. Danes dopoldne je trgovskega ministra dr. Ivana Andresa obiskal zagrebški nadškof dr. Alojzij Stepinac v spremstvu beograjskega nadškofa dr. Ujčića. Minister se je delj časa pomudil v razgovoru z obema nadškofoma.

Nadzorstvo nad tujci na Hrvatskem

Zagreb, 22. aprila. o. Danes je bila z banovo uredbo razširjena na banovino Hrvatsko uredba ministrskega sveta o nadzorstvu nad bivanjem in gibanjem tujcev.

Nevihita nad Bjelovarom

Bjelovar, 22. aprila. o. Snoči je v Bjelovaru in okolici besnel hud vihar. Med silnim nalivom je tudi močno treskalo. Strela je udarila v poslopje ravnateljstva dijurdjevske imovinske občine, nadalje v telefonsko centralo in še v dve poslopji v mestu. Strela je pokvarila mnogo telefonskih aparatov, na tudi telefonsko zvezo z sosednjimi občinami. Povzročila je tudi sicer precej škode.

Zmaga Punčeca in Palade v Rimu

Rim, 22. apr. br. (Stefani). V mednarodnem teniskem tekmovanju sta danes Punčec in Palada definitivno premagala glavna italijanska reprezentanta de Stefania in Tarronia. Rezultati večerajšnjih prvih dveh setov so bili razveljavljeni, zato je bila danes tekma odigrana v celoti. Jugoslovenska igrača sta nasprotnika gladko premagala v treh setih z rezultati 6:4, 6:4, 6:4.

Še večeraj je kazalo, da bosta italijanska igrača kos jugoslovenskima, saj sta v dveh setih izšla rezultat 3:6 in nato 6:4, danes pa sta popolnoma odgovorila. Punčec in Palada sta zmagala z lahkoto in bi prav lahko dosegla še ugodnejše rezultate. Njihova premoč je bila ves čas neoporečna. Proti koncu sta Italijana napela vse sile, da bi vsaj nekoliko popravila porazen vtis, ki sta ga napravila na občinstvo, a jima to nikakor ni hotelo uspeti.

Od petka do nedelje se bosta pomerili reprezentanci Italija in Nemčija. Tudi za to tekmovalno vlogo v takuških sportnih krogih zelo veliko zanimanje.

Vremenska napoved

Zemunska: V glavnem lepo vreme in pretežno jasno. Možnost krajevnih neviht s plohami. Toplota brez posebne spremembe.

Naši kraji in ljudje

Sedem učiteljskih društev v Trbovljah Proučevali so življenje trboveljskih otrok

Trbovlje, 21. aprila.

Dolina črnega revirja je bila včeraj v znamenju učiteljskega zanimanja za otroke naše doline. Ze vse leto je pripravljali Učiteljski pokret, poseben odsek v JUJ, gradivo o otroku iz trboveljskega revirja. Več ko polovico učiteljskega na 4 trboveljskih ljudskih šolah (vsega je okrog 60) je anketiralo otroke glede na življenjske razmere, telesni razvoj, prehrano in druge okoliščine. Znanstvene pridobitve so najtrdnjša podlaga za nadaljnje šolske in vzgojno delo. Na pobudo domačega učiteljskega društva Laško so se priključila k včerajšnjemu zborovanju še okrajna učiteljska društva JUJ Brezje, Krškega, Celja, Litije, Konjic in Smarja Tolškega. Števila prosvetnih pionirjev pri nas še nismo imeli v zvestih, zato pa so krajevnimi čim bolj storili vse, da so gostje od blizu in daleč odnesli najlepše vtise iz našega rudarskega okraja.

Z jutranjimi vlaki so prihajali gostje od vseh strani. Mnogi so prišli še preko hribov, s katerimi iz Savinjske doline in drugod. Delovni program je začela prisrčna nacionalna počastitev spomina velikega učiteljskega prijatelja, kralja Aleksandra Zedinca. Pred spomenikom, ki stoji v dotoku Sokolskega doma, se je zbralo v najlepšem sončnem jutru učiteljsko z raznimi predstavniki. Predsednik domačega društva g. Milan Mahkota iz Dol je spregovoril pietetne besede in se klaničarjem marmarskega potnika, iskalca pravice in miru za svoj narod. Omenjal je tudi kraljevo pismo, ki ga je pisal v avgustu 1931 z Bleda v Ljubljano, kjer so zborovali tedaj jugoslovanski učitelji in potrdili učiteljske organizacije, da so jugoslovanski učitelji preželi ljubezni do svojega naroda in da so učitelji njegovi najboljši sodelavci in krmarji narodne duše. Z obljubo, da bodo člani JUJ še nadalje služili narodu in gradili državo je položil pred umetniški lik kralja učiteljskega prijatelja venec z državnimi trakovi s spominskimi besedilom in podpisom vseh sodelujočih društev. S klici »Slava!« se je množica razšla in takoj nato napolnila dvorano in galerijo Sokolskega doma. Dvorana je bila okusno okrašena z državnimi zastavami in sliko Nj. Vel. kralja Petra II.

Predsednik JUJ za okraj Laško g. Mahkota, je pozdravil številne tovariše — vseh je bilo okrog 400 — župana g. Klenovška, podžupana in stanovskega tovariša g. Plavšaka, zastopnika TPD g. Kosa, prvega okrajnega šolskega nadzornika g. Ernesta Vranca iz Laškega, prvega šolskega nadzornika v osvobodnem Prekmurju tov. Jurka, predstavnika meščanskošolskega učiteljskega ravnanstva g. Lapajnetta, učiteljske veterane g. tov. Lebarja, g. Schela in mnoge druge ter predstavnika politične oblasti g. Skarta iz Laškega. Vse navzoče so zborovalci živahno aklamirali, prav posebno gromki aplavz pa je veljal predstavniku borbenih ljubljanskih sekcij JUJ, predsedniku tov. Metodu Kumliju.

Za pozdrave se je v imenu predstavnikov zahvalil popularni trboveljski župan g. Klenovšek, ki je podčrtal zasluge trboveljskega učiteljskega društva za kulturni in vzgojni napredek rudarskega revirja. Župan sam in občinska uprava znata ceniti delo in uspehe učiteljskega, prav zato gredo vsi prosvetni delavci na vso moč na roko. Vsak otrok dobiva vse potrebščine brezplačno. Župan je zaključil pozdrav, da za šolo in učiteljsko ni škoda denarja, tu ima narod najbolj bogato naloženo kapital. Simpatično je bil nato sprejet pozdravni nagovor predstavnikov nac. organizacij, starešine Sokola br. Jesiha, takisto učitelja. Zbor je pozdravil še ravnanstva g. Lapajnetta, ki je izrekal željo za čim uspešnejše delo ljudskošolskega in meščanskega učiteljskega.

Prvotno zamišljeni program učiteljskega tabora je bil nekoliko okrnjen, izostal je nastop trboveljskih slavkov, ker je pevovala g. Suligoj odsoten. Ob takih prilikah bo moral pač v bodoče vskočiti dirigentov namestnik. Tudi tridnevne pevске vaje ljubljanskega Učiteljskega pevskega zbora z zaključnim koncertom, ki so bile določene za to priliko, so zaradi zadržkov preložene. Zato pa je trajalo zborovanje do popoldanskih ur. Predavatelji učitelji g. Pavčič in g. tov. Kimovec v izčrpnih potezah prikazali pload daljšega študija Učiteljskega pokreta. Nanizal je slike o delu in življenju otroka doma in v šoli pa pri visoki šoli življenja — na cesti, v hribu in po kolonijah.

Kulturni pregled

»Hamlet« zopet v naši drami

Eden izmed mojstrov francoske literarne besede 19. stoletja Gustave Flaubert pravi neke v svoji korespondenci, da je Bog ustvaril samo tri lepe reči: morje, »Hamlet« in Mozartovega »Don Juana«. Shakespeareova tragedija o danskem kraljeviču ostaja slej ko prej ena najvišjih stvaritev, ki je skozi njo spregovorili človeški genij in se približal duhu božanskega, časi se spreminjajo, propadajo kraljeva in politični sistemi pozabljajo se doktrine in umetniške mode, Shakespeareove pesnitve pa neugnano žare v soncu nesmrtnosti slave. Pisati o »Hamletu«, ki pomeni nedvomno najvišji vzpon Shakespeareovega genija, summa summarum njegove filozofije in življenjske izkušnosti, je eno najobupnejših dejanj za vse, ki bi ne hoteli na njegovi stoletni zmagovitosti poti v deželah človeškega duha ponovljati najsplošnejših misli. Zdi se, da je bilo vse že povedano v tistih skladovnicah knjig, ki so se nagradile okrog zlatega umotvorca. Majhna knjiga je kakor Sveto pismo. »Don Kihot« ali »Faust« obrodila cele biblioteke. Ne samo gledališki ljudje, tudi občinstvo se približuje temu višinskemu soncu dramskega pesništva umetnosti s spoštovanjem in čaščenjem. Prisostvovati predstavi »Hamlet«, je vedno pomenilo nekaj svečanega, skoraj religioznega v najposnejšem, a vzvišenem pomenu te besede.

»Hamlet« ima pri nas že svojo tradicijo. O nji je stari Polonij Fran Lipah povedal v »Gledališkem listu« nekoliko zabavnih

Dolgo poročilo, ki je bilo vse preneto s točnimi številkami (večina podatkov je bila preračunana celo na desetinke) ni bilo prav nič utrudljivo. Oba predavatelja sta se menjavala in je poleg referenta g. Pavčiča statističar g. Kimovec sproti pojasnjeval številne grafikone, slike in drugo pestro razstavno gradivo, ki so ga člani laškega JUJ izgotavljali tudi v prenočnih nočnih urah. Obilica gradiva je dokazala, da je bil referat pripravljen do potankosti in so poslušalci dobili verjen prežet trboveljske doline, njenega malega prebivalca in ostalih čimteljev, ki spremljajo, podkrepjujejo ali ovirajo učiteljevo delo. Oba referenta in vsi ostali sodelavci so želi iskreno zahvalilo. Ob zaključku referata so bili iznešeni predlogi, kaj je treba storiti, da se dvigne vzgoja v dolini: razširiti je treba zavetišča, ustanoviti mladino čitalnico, uvesti strogo kontrolo nad filmom, ki je krivec mnogih zlih dejanj že pri šolarjih. Tudi sport bo treba postaviti na pravo sportno podlago, krajevnimi čimtelji in predstavnikom oblastev so dobili na predavanju kopico nasvetov, kaj je treba storiti za dvig našega šolstva; ostali poslušalci pa so spoznali delo Učiteljskega pokreta v praksi. Nadzornik g. Vranec je dodal še nekatera pojasnila in se je v iznebu prosvetne uprave zahvalil za edino znanstveno pronicanje v duš trboveljskega otroka. Na izsledkih bo očiščeno učno

Za rešitev Aškerčeve domačije Akcija, ki je tik pred zaključkom, je izpričala, da ni še izumrla kulturna in narodna zavest pri nas

Akcija za rešitev Aškerčeve domačije je dosegla tako lep uspeh, da nam zgornjo pričo o kulturni in narodni zavesti, ki v našem narodu vendarle ni izumrla. Odbor kljub temu, da je že za 15. t. m. najavil zaključek svoje zbirke, še zmerom prejema darila iz vseh strani in lahko se reče, da tudi tokrat tisti, ki imajo manj, dajejo več kakor oni, od katerih bi po pravici pričakovali širokogrudnega odziva, pa je pričakovanje ostalo zaman. Za vzgled naj navedemo siromašno mlekarico iz ljubljanske okolice, ki je v neki hiši v mestu pravkar naletela na razgovor o Antonu Aškercu in o zbirki pa je sama od sebe odinila zadnji desetak, ki ga je imela s seboj, obenem pa je naprosila družino, naj tudi njej preskrbi nabiralno polo, da bo še nekaj nabrala v domači vasi.

— Za Aškerca prav rada dam, je rekla, saj vem, da je v življenju veliko trpel, pa rada verjamem, da mora tudi družina njegovega brata trpeti.

Razveseljivo zanimanje za zbirko je pokazala naša šolska mladina, saj so bili dijaki celjske meščanske šole med prvimi, ki so se na poziv v »Jutru« oglasili s svojo zbirko. Lepe vsotice so zbrali tudi dijaki in dijakine meščanske šole v St. Vidu nad Ljubljano in pa dijaki tekstilne šole v Kranju. Pretresljaj je bil primer neke učenke 4. razreda, ki je pisala odboru:

— V Šparovčku sem imela še 10 din, ki sem jih hranila, da si kupim malico za šolo, a ko sem slišala, kako se godi Aškerčevi rodbini in da se zbira za rešitev Aškerčevega doma, sem sklenila, da tudi

Dom slepih prosi pomoči Četita človekoljubov je na svojem zboru ugotovila, da živčna vojna ubija tudi darežljivost v ljudeh

Pred dnevi je bil občni zbor društva »Dom slepih«, ki se je nadel hvalavredno nalogo, skrbeti za slepce, ki so šoli odrasli, zlasti za tiste, ki so morali zapustiti kočevsko banovinsko šolo in zdaj iščejo zavetja, dela in razvedrila v Domu slepih v Stari Loki na Gorenjskem, ki ga je društvo ustanovilo in se tudi imenuje po njem. Zbor je vodil predsednik, stolni župnik dr. Tomaž Klinar, obširno delovno poročilo, pa je podala tajnica prof. Minka Skabernetova.

Odboru ni le na tem, da vzdrži dom, temveč ga hoče dvigniti na stopnjo in do slovesa, ki ga imajo taki zavodi v drugih banovinah in državah. Zato je upravitelj doma Fran Cvek, nadzornik drž. železnic v

in vzgojno delo. Zel je burno pohvalo. G. Metod Kumelj je podal pregledno situacijsko sliko o stanju organizacije in njenem delu. Omenjal je sodelovanje 30 strokovnih uradniških skupin pri delu za izboljšanje moralnega in zmotnega stanja državnih namestencev. Edino stiki med JUJ in organizacijo šolskih nadzornikov so presekani, kar je vodstvo sekcije pojasnilo pismeno že vsem nadzornikom in svojemu članstvu. Zaradi očitkov proti predstavniku nadzorniške organizacije g. Erjavcu se je le-ta čutil prizadetega in je vložil proti vodstvu sekcije tožba državnega tožilstva zaradi klevete g. Erjavca. Ko je g. Kumelj pojasnil, da ima sekcija za potrdila in bo nastopila pred sodiščem dokaz resnice za vse svoje trditve, je zavalovila dvorana in aplavzu in se priključila svojemu predstavniku, ki je zaključil, da stoji JUJ za edino barikado: poštenja in morale, skrbi za dvig šole in učiteljskih pravic.

Poseben odbor, ki so ga tvorili tajniki in tajnice sodelujočih društev, je izdelal medtem resolucijo, ki jo je nato sprejel zbor soglasno. Resolucija bo dostavljena vsem uradnim čimteljem in govori o skrbi učiteljskega društva za slovenskega otroka. Obsoja zadnje klevete učiteljskega stanu, ki izpodkopavajo ugled šole kot državne ustanove in učiteljske kot državnih uradnikov.

Polni novih vtisov in pobud so se razhajali zborovalci zadovoljni in svoje okrate iz doline, ki se postavlja na čelo slovenskim prosvetnim pionirjem.

jaz primaknem teh zadnjih 10 din. Pa že rajši jaz ostanem brez malice, kakor da bi Aškerčeva rodbina ostala brez strehe.

Dokler bo kaj takšne mladine pri nas, lahko s ponosom in zaupanjem zremo v bodočnost!

Mnogo jih je, ki bi gotovo radi prispevali, a večjega zneska si ne morejo prigrčiti, kovača pa jih je sram darovati. Vsem tem odbor vnovič sporoča, da hvalježno sprejme še tako majhen prispevek, saj se zaveda, da je siromakov vinar pogostokrat več vreden kakor krivičnikov cekin. Zelja odbora je, da bi v tej akciji sodeloval ves naš narod in da bi bila domačija, ki jo bo za Aškerčeve odkupil, v resnici vsesplošen narodni dar.

Vsem, ki so doslej že opravili svoje delo in poslali pole in zbrane zneske, izreka odbor najtoplejšo zahvalo za ljubezen in trud. S ponosom lahko rečemo, da ni nobenega mesta in trga, pa tudi nobenega manjšega kraja, na katerega se ne bi obrnil s prošnjo, da ne bi bil v polni meri izvršil svoje naloge in kulturno dolžnost. Nekateri so doslej odpredali samo pole, drugi samo denar pa odbor naproša vse, naj čim prej pošljejo oboje, ker mora pohiteti z vpisovanjem v spominsko knjigo. V kratkem bo zbiranje končano, potem pa bo odbor vse svoje sodelavce, vse ljubitelje Aškerčeve poezije, pa tudi vse narodno zavedne Slovence na binkoštni ponedeljek povabil na izlet v Rimske Toplice, ki naj bi se razvil v lepo kulturno in nacionalno manifestacijo. Odbor že zdaj sprejema prijave udeležencev. Zaprošeno je dovoljenje za polovično voznino.

p. skrbel predvsem za primeren inventar in za zadostno zaposlitev oskrbovancev v posebnih delavnicah za tiste obrti, ki so za slepce najbolj pripravne, za košarstvo in ščestarstvo. Zavod je dobil mnogo naročil, da so imeli slepci, zlasti moški, ves čas dovolj dela. Zenske so bile največ zaposlene okrog sv. Miklavža in božiča s pletenjem oblačil. Njihova najbolj goreča želja je, da bi se uvedlo strojno pletenje, a zavod si strojev doslej še ni mogel nabaviti. V veliko razvedrilo je vsem oskrbovancem čitanje knjig v Braillovem točkopisu. Za izpolnitve knjižnice skrbi društvena tajnica z narodnim žensstvom iz Ljubljane in od drugod. Pri pretiskovanju naših pisateljev in pesnikov so vdano in potrpežljivo sode-

naše ideale, v naše mesto v življenju. Hamletov svet je duhovna pustinja brez ljubezni in upanja, svet, ki se sproti suhi in ves trhel drobi pod razčlembu uma; svet, ki ga giblje samo veter nadosebne usode.

Naš človek je doživljal »Hamlet« v času, ko so ga tolikanj boleli udarci velike vojne. Kako naj ga doživlja — ne le naš narod, marveč tudi drugi — danes, ko se začnejo majati temelji civilizacije v razkrajnem nihilizmu in amoralizmu? »Hamlet« je danes, ko je »svet iz tira« in ko bi ga mogli uravnati samo tisti, ki so sicer preslabi za njegovo težo in njegove zmede, prava tragedija malega naroda. V Klavdiju in v Hamletu sta posebej dva dramatično zaostrena svetovna nazora; v Poloniju, v Rozenkranzu, v Gildensternu in v drugih pa je prikazana tista množica ljudi, ki so v prelomnih dobach tolikokrat »triumfirali« s svojim preudarnim oportunističnim nasprotijem zlu. Shakespeare je naposled vse udaril s smrtno, zakaj samo ona, Večna in Edina, je zmagovalka v gorjupih človeških sporih. Mračna modrost diha iz te tragedije, melanholija in črnoglednost ji dajejo ton in barvo; toda kdor hoče življenje spoznati, mu mora tako pogledati v obraz. Šele tedaj se začneja za človeka pravo junaštvo, kakor je dejal Romain Rolland: spoznati življenje v pravi podobi in ga vzljubiti kljub vsemu!

Ob zamračenih vidikih nam je torej prof. O. Šest postavil na oder prenovljenega »Hamleta«. Prenovljenega je delno, zakaj v njem srečujemo marsikatero znanca iz nekdanjih predstav. Nekoliko iz te »hamletske« družine jih je usoda že pobrala, drugi so bogatejši z leti in izkušnjami, a siromašnejši v upih in veri, pa tudi v gnotnih dobrinah. Vsi stari in novi pa so se zbrali z nekako, dejal bi, umet-

lovala ge. Majda Brinarjeva iz Apač, Erna Gregoričeva iz Maribora, Maca Kersnikova iz Tržiča ter gđ. Marija Praznikova iz St. Vida, Natalija Ahčinova, Marija Detelova, Nežica Krajčeva, Slava Rogljeva, Vera Stressova, Milena Vrhovnikova iz Ljubljane pa slepa Terezina Starovašnikova iz Prelog pri Slov. Konjicah, ki je pisala po nareku. Pri korekturi sta tajnico podpisali gđ. Mimi Fajdiga in odbornica ga. Marjana Lindtnerjeva, ki je staroletke slepce nekajkrat presenetila tudi z različnimi darili, darovani po neznanih dobrotnikih. Njim vsem iskrena hvala!

Društvo Dom slepih ima v Sloveniji že od nekdaj mnogo plemenitih dobrotnikov, po zaslugi Josipa Remsa, bivšega urednika »Glasa Naroda« v New Yorku, pa tudi mod ameriški Slovenci. V času živčne vojne pa kaže, da je darežljivost precej upadla, saj se to pozna celo na številu članov, ki je od lani nazadovalo za 57. Zdaj ima društvo 223 rednih, 187 podpornih ter 7 ustanovnih članov, med njimi le tri korporacije. A brez dvoma jih je mnogo, ki bi iz lahka utrpeli vsaj letno članarino v znesku 20 din. Zaradi naraščajoče druginje mora društvo že segati v rezervni sklad. Z obrestmi glavnice mora vzdrževati tudi posvetno Okroglo pri Kranju, zapuščeno velikušnega dobrotnika, pokojnega prelata Toma Župana. Od države ne prejema nikake podpore. Banovina sicer prispeva nekaj oskrbnini, vendar velik del plačuje društvo samo. Občine, zlasti najbogatejše med njimi, kažejo malo razumevanja za podpiranje slepih siromakov. Nujna je pomoč zasebnikov, zlasti iz imovitejših slojev. Dom potrebuje še en oddelek za moške, tiskarski stroj, razne stroje za delavnice in še mnogo drugega inventarja. Vsakdo, ki bi bil voljan pomagati naj se javi kar v Domu slepih v Stari Loki na Gorenjskem ali pa društvu v Ljubljani. Pred škofijo 12.

Blagajnik Martin Poher, višji kontrolor drž. žel. v p., je očrtal finančno stanje društva, ki na žalost ni ugodno. Večji izdatek je moralo društvo plačati mestni občini ljubljanski za napravo robnikov od zemljišč, ki mu ga je zapustila dobrotnica Helena Bavdkova ob Zaloški cesti. Da je pokrilo izostanek podpor, je moralo društvo vzeti iz rezervnega sklada nekaj nad 47.000 din. Pri nabiranju članarine in podpor je blagajniku z vneto pomagala odbornica ga. Josipina Cvelbarjeva. Upravitelj doma Fran Cvek je navajal, da je danes v domu 42 oskrbovancev. Normalna cena za vso oskrbo znaša 300 din mesečno. Slepci pa so organizirali tudi lep mešan zbor; zlasti ženske rade igrajo klavir, harmonij in citre, moški pa harmoniko — Na predlog nadzornega odbora je občni zbor soglasno izrekel absolutorij odboru in pohvalil njegovo delovanje, nato pa je bil izvoljen vnovič v glavnem dotedanji odbor. Na koncu je bila še kratka razprava o ureditvi vodnjaka na vrtu Doma slepih, nato pa je predsednik zaključil zbor.

Večer Literarnega kluba

Videti je, da je nedavni nastop petorice iz Umetniškega kluba dal duška živi potrebi po neposrednem aktivnem stiku literarne mladine z družbo in življenjem, kar kršnega lahko nudijo literarni večeri. V nekaj dneh je v petek sledil — prav tako v dvorani Delavske zbornice — bralni večer Literarnega kluba, v katerem se zbirajo v

Vlomilci na delu v Ljubljani in v Mariboru Iz ljubljanske izlozbe so odnesli za 18.000 din kožuhovine, iz nekega mariborskega stanovanja pa za 15.000 din dragocenosti

Danes ponoči je bil sredi mesta izvršen drzen vlom, ki prica, da je v Ljubljani še zmerom premalo poskrbljeno za varnost imetja, a poleg oblastev, ki jim je naložena ta skrb, nosi doberšen del krivde tudi prebivalstvo samo.

Ko je čuvaj Zavoda za zaklepanje davi malo pred 5. pregledoval vrata in izlozbe na okna trgovin v pasazi na Aleksandrovi cesti, je opazil, da je veliko izlozbeno okno, ki jo ima tu znana trgovina s kožuhovino L. Rot z Mestnega trga, odprto. Takoj je videl, da je bilo v izlozbo vloženo, zakaj v oknu je bilo samo še nekaj kosov kožuhovine, razmetanih naokrog. Pohitel je pred pošto in obvestil stražnika, ki je iz odprtega okna pobral preostalo blago in ga odnesel na stražnico. Ko je policija zjutraj obvestila lastnico o tatvini, se je izkazalo, da je bilo v oknu 10 kožuhov srebrnih lisic, od katerih jih je vlomilec odnesel 6. Trgovka ima okrog 18.000 din škode, ki pa bo po vsej priliki krita z zavarovalnico.

V pasazu je prišla policijska komisija. ki je ugotovila, da je vlomilec odprl okno z nekim prav primitivnim orodjem. Primer naj bo trgovcem v svarilo, da je treba

prvi vrsti zastopniki mlade književnosti iz katoliške smeri.

Uvodno besedo je spregovoril dr. Tine Debeljak, ki je analiziral borbo dveh idejnih svetov v našem sodobnem slovstvu, materialističnega in duhovnega, in skušal dokazovati, da mladi rod okrog Literarnega kluba s svojim delom oživlja sintezo obeh. Kako nevaležen posel je, ideološko opredeljevati dejanje in nehanje posameznih umetnikov in še posebej umetniških skupin, je zgornjo izpričal ta večer. Osmorico, ki je nastopila in ki jo na zunaj vsee v enoto samo, kar je umetniško primarnega — živo, resnično občutje v liriki pa preprosta ljubezen do zemlje in človeka v prozi — bi notranje lahko razdelili v dve skupini, katerih prvo označuje izrazito katoliška smer Tu so nežni, vase zaprti lirski verzi Severina Šalija, jezikovno in slogovno čista in jasna, a motivno in časovno mrtva, neživljenjska romanca Jožeta Dularja, malo izrazita poezija in preprosta proza v žanru katoliškega ljudskega pripovedništva Ivana Campe in novela Bogomira Magajne, ki pa predstavlja že znano, izgrajeno, zaključeno osebnost. Izmed ostalih je vzbudil pozornost France Novšak, ki jebral iz svoje nove knjige »Hudobni angeli: krepka eruptivna epična natura, ki iz ogromne zakladnice doživljajev siplje iz sebe, a ji prav zato manjka discipline nad samo seboj in razdalje do stvari. Jože Kastelic je resničen pesnik, ki daje tihim, tankim doživljamim dovršen, izbrusen izraz. Njemu je po občutju in slogi blizu Cene Vipotnik, ki je poslušalec prevzel posebno s svojo »Psmijo slovesa«. Cene Kranjc je mlad, težko opredeljiv, še ne izoblikovan talent, čigar duša ima široko odprte oči, le njegovi besedi bo treba še mere in vzgoje.

Večer je bil deležen živahnega zanimanja in je lepo uspel. V recitaciji smo izjemno Dularja Novšaka in Campe — Magajna svoje stvari ni čital sam — v splošnem pogrešali kultivirane oblike. Značilna za čas je, da naša oficialna literarna družba na podobne prireditve mladih po navadi ne zapaja, tokrat pa so bili častno zastopani pripadniki katoliškega slovstva starega in mlajšega rodu. L. M.

Maribor, 22. aprila

Po Mariboru se je danes dopoldne naglo razširila vest o velikem in drznem vladu, ki je bil izvršen ponoči v stanovanje neke stranke v Maistrovi ulici 6. Podrobne navedbe so zaenkrat v tajnosti. Policija si prizadeva, da izsledi drzne vlomilce, ki so izvršili veliko vladno tatvino na zelo spreten način. Odnegli so razne dragocenosti, zlatino, srebrnino in drugo. Očitno so stikali za denariem, vendar niso imeli sreče. Našli so le 140 din, ki so jih odnesli iz nekega predala. Vse stanovanje prizadete stranke je bilo popolnoma razmetano, odprti vsi predali in omare.

Nedvomno bodo skušali storilci vnovič ukradenne dragocenosti in zlatino v Mariboru ali kje drugje. Zaradi tega se opozarja občinstvo, naj bo pri nakupu dragocenosti previdno. V sumljivih primerih naj obvesti varnostne organe. Skupna škoda se ceni na 12 do 15.000 din.

k prodornemu uspehu »Hamlet«, ki je na tej višini gledalcu visok užitek in velika tolažba.

Gostovanje ge Leventove

V soboto 20. aprila je gostovala v vlogi »Madame Butterfly« bolgarska dramatična sopranistka Vanja Leventova. Uspešna reklama za njen nastop in prisrčne vezi, ki se v poslednjih letih vse goste razpredajo med južnoslovenskimi narode, so skrbela za polni hram poslušalstva. Predstavniki oblasti in mnogi odličniki ter člani jugoslovnsko-bolgarske lige so prisostvovali predstavi, v teku katere se je ge Leventova uveljavila kot umetnica, kakršnih je le malo gostovalo na ljubljanskem oderu. Prodorni, skrbno izsolani glas, ki povsem odgovarja zahtevam vloge, ne odzove v nobeni pevski legi, v nobeni dinamični niansi ne kaže zadrege in ne zataji v nobeni čustveni pobarvanosti. Na njem se izdatno pozna vpliv italijanske pevske umetnosti, le nizina je nekoliko manj prikupna in stisnjena, čeprav je glas tudi v nji zmagovit. V gestah ga Leventova ne štedi. Zna jih skrbno razvzdviati in skladno dejanju izkoriščati, kar kaže zopet na vester igralski študij. Vobče očituje njena »Butterfly« ves ugoden vpliv, ki ga izžareva italijanski okoliš, v katerem se je ta glasba rodila in žela prve in največje uspehe.

Sobotna predstava ni pričarala vseh vtisov, ki sicer prevzemajo poslušalce Puccinijeve glasbe ob ganljivi usodi nesrečnega japonskega »Metuljčaka«. Gostja je bila italijanski, kar jo je že po »težkočeni« razjavitelji besedila odzujilo splošnem občinstvu. Dinamični vzpon prvega dejanja je bil prebuden, premočno iskren, kar je sicer izvrstno razpoloženi g. Gostić

Domače vesti

Spomin s Kajmakčalana

Gospod uradnik, nedavno ste navedli krasen primer za vsebino izraza »državotvoren element«, izraza, ki smo ga doslej čisto čuli v nelepih zvežah in ki je zato dobil nekaj kompromitirajoč prizvok. Na vso srečo pa je pri nas mnogo ljudi, ki so v pravem pomenu besede državotvorni, pa se tega ne zavedajo in smatrajo, da je to samo po sebi umljivo. V naslednjem podajam naši javnosti v prav potreben pouk dva primera domoljubja, kakršno živi v srcih in dušah našega malega človeka.

Pred štirimi leti sem napravil izlet na Kajmakčalano in sem prisostvoval spominski svečanosti za onimi našimi vojaki, ki so padli v strahotnih bojih za to goro, le malo nižje od Triglava. Po svečanosti smo se razkropili po planoti. Zlasti mi iz severnih delov države so z zanimanjem ogledovali prekrasne narodne noše našega ljudstva, ki je v velikem številu prišlo na slavnost z naše in z grške strani. V tem sem na planoti zagledal moškega srednjih let, ki je bil razpoložljiv po tleh nedeljske izdaje časnika ter na vsak list polagal kos ruse, izkapan na planoti Kajmakčalana. Bil sem radoveden, kaj pomeni to početje. Pa sem dobil odgovor:

»Ko sem se odpravil na to romanje, so me mnogi prijatelji in znanci prosili naj jim prinesem prsti s te gore, posvečene s krvjo naših junakov. Zdaj me skrbi, da nisem koga pozabil. Bila bi strahovita zamera, pa tudi meni bi bilo žal.«

Mož je bil, po zunanosti sočeti, obrtnik, nižji uradnik, skromen trgovec ali kaj podobnega.

Grečo z vrha sem došel na stezi ženo iz istih slojev. Brisala si je oči in vzdihovala. Povprašal sem jo, zakaj joka in ali ji lahko kaj pomagam.

»Ne gospod,« je odgovorila. »žalost me je zgrabil zaradi onih tisoč junakov, ki so pokopani na vrhu.«

»Ali imate med njimi kakega svojca?« sem poizvedoval dalje.

Pogledala me je nekoliko očitače. »Vsi oni so naši, oni so naša ljubav in naša slava!«

Ni imela svojca med njimi, njena žalost pa je bila kljub temu po skoro 20 letih še tako močna, da ji je izvalila solze in vzdih. Vrla žena! Posimhal vem, kje mi je iskati državotvorne domoljubnosti: med našimi malimi ljudmi.

Dosedanje premoženje beogradske trgovske omladine cenijo na preko 50 milijonov dinarjev.

* O zidavi džamije v Zagrebu pravi »Obzore«: V Banovini Hrvatski živi četrt milijona muslimanov, v samem Zagrebu jih je gotovo 2.000. To je dalo pobudo muslimanskemu verskemu poglavarju v Zagrebu muftiju Ismetu Muftiću, da pokrene akcijo za zidavo reprezentativne mešitve v hrvatskem glavnem mestu. Zaukrat se ni odločeno, kje se bo džamija zgradila. Zagrebški muslimani pričakujejo, da jih bo ta mestna občina in banska oblast podpirali z večjo vsoto. Gotovo pa bodo prispevali tudi zasebniki in se pripravila velika nabiralna akcija po vsej hrvatski banovini. Po sedanjih računih bo džamija s pripadajočimi zgradbami in vrtom stala največ sedem do osem milijonov dinarjev. Poleg džamije bo šola, razni uradi in verske ustanove.

* Velik požar v tovarni preprog. V Strazilovski ulici v Novem Sadu je tovarna preprog, last tvrdke Breiner & Co. Nedavno noč je nastal požar v barvarnici. Ogenj je uničil tri vagone jute pa tudi samo poslopje tovarne je precej poškodovano. Skupno škodo cenijo na 450.000 din. Gasilci so v dveh urah omejili požar, da ni škoda zrasla do milijona.

* Nov most čez Kolpo pri Karlovcu bodo zgradili še letos. Stari most je že skrajno slab, da ga tudi ni mogoče kje druge montirati, marveč ima svojo vrednost le še kot staro železo. Zgradbo novega mostu je izlicirala že 25. januarja brodska tovarna vagonov, strojev in mostov skupno z zagrebškim gradbenim podjetjem Faltusom. Železno konstrukcijo napravi brodska tovarna, postavljanje mostu pa bodo nadzorovali inženjerji zagrebške tvrdke. Most bo stal okrog sedem milijonov dinarjev.

* Zagreb potrebuje dnevno 30.000 litrov mleka. Zveza mlekarških združenj Gospodarske sloge si je nadela veliko nalogo, da preuredi vse glavne mlekarne, katere je že prevzela z napravami in osebjem vred in zdaj organizira dobavljanje mleka za vso hrvatsko metropolo. Središče zveze mlekarških združenj Gospodarske sloge je v šenoi ulici 30. Vodstvo si bo prizadevalo, da čim izdatneje izboljša kakovost mleka. Že doslej prevzema dnevno 21.000 litrov mleka palogama pa bo Gospodarska sloga zalagala ves Zagreb z mlekom. Izkazalo

* Odbor Zveze kulturnih društev v Ljubljani javlja vsem svojim edincem, da je bila 21. t. m. razpisana okrožnica. Društvo, ki te ni prejelo, naj to takoj sporoči.

* Za več kot stotisoč dinarjev blaga je bilo razdeljeno pri skupni akciji Higien-skega zavoda in Društva prijateljev Slo-venških gor, ki je bila izvedena od 3. marca do 7. aprila v dravogrskem srežu. Zaščitne sestre so obiskale v tem času 408 domov in obdarovale 572 kmečkih in de-lavskih družin, ki imajo dojenčke. Podarile so materam za njihove otročičke pre-ko 2300 plenice, med njimi 205 plenice »Te-tra«, po 500 kosov nepremočljivega platna, steklenič, cucljev, vasilina, otroškega pudra in brisač, 177 kg mila, 1170 srajč, 122 umivalnikov itd. Siromašnim ma-teram so dalje razdelile razne kose obleke in telesnega perila, pa tudi precej živil, med drugim 133 kg sladkorja in 132 kg žitne kave. Skupna vrednost razdeljenega blaga znaša 100.751 din. Zanimanje za hi-gienško razstavo in za predavanja je bilo zelo veliko, saj si je razstavo ogledalo 2400 ljudi, predavanjem pa je prisostvo-valo 5120 poslušalcev. Lepi uspeh akcije je najboljšo zadostitev prirediteljem in darovalcem, obenem pa tudi učinkovito bodrilo za nadaljevanje plemenitega dela.

denar naložim

Razpis natečaja: Jugoslovanska uni-ja za zaščito otrok razpisuje natečaj o te-mi: »Slabe in dobre navade pri odgoji otrok na vasi.« Kaj bi bilo treba napraviti, da se dobre obratnosti in škodljive odstranijo. — Pogoj so taki, da mora biti pisec na-ročnik »Narodnega podmladka« za l. 1940 (letna naročnina znaša din 40.—). Raz-prava mora obsegati eno do dve tiskani poli v formatu Narodnega podmladka, ro-kopis mora biti pisan na pisalnem stroju in mora biti vložen do 1. julija 1940.— Nagrade so sledeče: Ena l. nagrada din 1000.—, dve 2. nagradi po din 500.— in tri 3. nagrade po din 300.— Za vsa druga dobro ocenjena dela dobi pisec celo-kupne izdaje Unije in list »Narodni podmladek« za l. 1941 brezplačno. — Vsi do-bro ocenjeni fotografski posnetki ali skice, ki se nanašajo na gornjo temo, ne glede na podano delo, se bodo nagradili po din 20.— za komad. — Vsa dela ostanejo last Unije. — Udeleženci konkurza naj dosta-vijo svoje prispevke ali potom krajevnih odborov, ali direktno Jugoslovanski uni-ji za zaščito otrok, sekciji za dravsko hano-vino, Ljubljana, Beethovnova ul. 14/I. do 25. maja 1940. — Jugoslovanska uni-ja za zaščito otrok, sekcija za dravsko hanovino v Ljubljani.

* Občni zbor Slovenske šolske matice bo v nedeljo, 5. maja ob 11. uri v Celju in sicer v prostorih I. deške ljudske šole. Razen poročil funkcionarjev in volitev je na dnevnem redu še predavanje predse-dnika g. univ. prof. dr. Karla Ozvalda: »Vzajemne značajke. Občni zbor se bo spomnil tudi 20letnice smrti bivšega pred-se-dnika Henrika Schreinerja. K udeležbi vabi odbor vse člane društva.

* Kadar je dama za volanom, so popot-niki na cesti vedno previdnejši in se naglo umikajo. Tako se je glasil eden izmed mnogih odgovorov na anketo, ki jo je gle-de ženskega šofiranja razpisal neki ame-riški dnevnik. Ali medtem ko je odraslim ljudem lastna izredna previdnost pred šo-ferkami, je to težo zahtevati od otrok, ki so vase zamisljeni in nikjer ne slutijo nič zlega. V nedeljo popoldne se je zgodila huda nesreča v Draškovičevi ulici v Za-grebu. Ulica je ena izmed najbolj pro-metnih, kljub temu pa si jo je izbrala neka dama za svojo polkusno vožnjo z avtom. V diru je zavozila na pločnik. Udarec je treščil troje otrok ob zid, potem pa je av-to še nekaj metrov podrsal po pločniku. Dveleten fantek je obeležen ves v krvi, nje-govi dve sestrici sta takisto bili ranjeni, a k sreči ne smrtno nevarno. Fantka so spravili v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima poleg drugih poškodb zlomljeno nogo. Stražnik je ugotovil, da vsi trije potniki v avtomobilu z damo vred nimajo šofer-skega izpita.

* Nevhite se pojavljajo zdaj tu zdaj tam po Jugoslaviji. Iz Nisa poročajo, da se je v nedeljo opoldne utrgal oblak nad suho-planinskim vrhom Musorjem. Ni minila ura in že je bila zalita vas Koprivnica, takoj nato pa je hudournik zalil še vasi Draškovo in Prokopovo. Voda je dosegla ponekod po 2 do 3 višine. Osupli prebival-ci treh vasi so si komaj rešili življenje. Gmotna škoda je zelo velika.

* Nepismenost je ena tistih velikih po-manjkljivosti, ki jemlje ugled naši državi. Naj bi obenem vsaj bila pobuda za večje prosvetno pionirsko delo v posameznih predelih države. Iz Cetinja objavlja »Po-litika« daljši članek, v katerem navaja, da je na območju zetske banovine (Črne gore) še vedno okrog 70 odstotkov nepis-

se je, da je na Hrvatskem premalo mle-karskih strokovnjakov in je bilo treba ustanoviti mlekarško šolo v Bjelovaru, odkoder do dotok potrebnega števila stro-kovnjakov.

— Pri lenivosti črevesa, kataru v čre-vih, obolenju skrajnega črevesa, odstra-njuje naravno »Franz-Josefova« grenka voda zaprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da red-na poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Ogl. reg. št. 30474-32.

* Novi Sad ni maral posojila. *Jutarnji liste poroča: V zvezi s katastrofalno po-vodnijo, ki je letos zadela Novi Sad, je župan dr. Miloš Petrović izjavil na seji občinskega sveta, da mesto zaradi tega ni moglo zgraditi potrebnih nasipov, ker ni dobilo denarja in ker Državna hipotekarna banka ni odobrila posojila, za katero je bi novosadska občina zaprosila. Zdaj pa je Državna hipotekarna banka odgovorila, da je že 26. januarja 1938 ugodila prošnji novosadske občine in načelno odobrila po-sojilo 20 milijonov dinarjev. Vendar pa se nikdo ni zmenil, da bi posojilo dvignil. Ko je minilo pet mesecev, odkar je bila novosadska občina obveščena o dovolitvi posojila, je DHB razveljavila svojo rešit-ve. Kdo je torej kriv, da se posojilo ni realiziralo in da niso bili zgrajeni nasipi, ki bi bili preprečili strašno katastrofo, od kateri se je naenkrat znašlo 12.000 prebivalcev Novega Sada brez strehe nad gla-vo?

* V beležko v Zborniku znanstvenih raz-prav juridične fakultete se je v nedeljo vr-nila majhna tiskovna pomota. In sicer je bilo navedeno, da je g. Bilimović prispe-val članek: Jugoslovanske železnice v pre-tteklem stoletju. Pravilno se mora glasi-ti: v preteklem dvajsetletju.

* Službo banovinskega zdravnika zdu-žene zdravstvene občine Rakva s sedežem v Škocijanu razpisuje kraljevska banska uprava. Prošnje naj se vložijo do 15. maja.

gega in obsežnega proučevanja življenja in dela velikega črnogorskega pesnika Petra I. Petrovića Njegoša. Mladi avtor, ki ga poznamo in cenimo kot vneta krivista slovenske kulture v beogradske »Pravde«, kot literarnega kritika in prevajalca, je zivljal v svojem spisu filozofsko analizo Nje-goševoga dela in strnil vse izsledke prouče-vanja v sistematično celoto svetovnega in življenjskega nazora velikega vladike, ki je bil prav tako prodoren mislec kakor odli-čen pesnik. Spis Milana Rakočevića pred-stavlja srečno spojitve črnogorskih knji-ževnih tradicij s slovensko filozofijo, to-rež jugoslov. delo v najboljšem pomenu besede. K tej knjigi, ki jo krasi na ovojnem listu podoba prikovanega Prometeja, risba Nikolaja Pirnata in ki je posvečena dr. Franu Vidušerju, se bomo vrnili prav kmalu z obširnim prikazom. Za sedaj jo zadoščeno vpisujemo v našo kulturno kroniko in čestitamo mlademu avtorju, ki se je v takem obsegu polotil proučevanja dela svojega velikega rojaka — ponosa vse-ga slovanskega Balkana!

* Mladi Prekmurec. Pravkar je izšla 3. in 4. številka petkrat na leto izhajajočega kulturnega glasila mlade generacije v Prekmurju »Mladi Prekmurec«. O pomenu in značaju tega časopisa, ki izhaja v Mur-ski Soboti, smo že nedavno pisali v tej rubriki. Novi zvezek prinaša na uvodnem mestu prevod aktualnega motiva iz kitaj-ske pesniške zbirke Ši-King (500 let pr. Kr.). D. S. opisuje svoj obisk pri najpomembnejšem pisatelju Slovenske Krajine Mišku Kranjcu. I. Vrhovce se bavi v član-ku »Na križišču« s povestjo »Na križ-potji življenja«, ki so je spisal v prekmur-skem narečju kaplan Matija Balazic in ki je izšla lanske leto v knjigi na 136 stran-neh. Balazic je oster ideološki nasprotnik

romanov Miška Kranjca in je hotel s to povestjo pokazati, kako je treba pisati po-vesti iz prekmurskega življenja. V svojem navedenem članku označuje Vrhovce knji-ževne razmere v Prekmurju. Pravi, da ob-stoje 3 knjižne skupine. V prvo spadajo pisatelji, ki sodelujejo v središčnih revijah ali izdajajo svoja dela v ljubljanskih založbah. Po kulturno politični ideologiji je ta skupina izrazito slovenska, naslanja se na demokratične in progresivne tokove, izpoveduje v umetnosti nazore o novem stvarnem realizmu. Druga skupina se zbi-ra okrog Kleklovih »Novin« in jo vodi du-hovščina. Po kulturnem in političnem na-ziranju je ostra, včasih celo napadalno konservativna. V jezikovnem oziru je do-stikrat ozkosrčna, uporablja večji del prekmursko narečje in ga približuje knji-ževnemu jeziku. Ta skupina je umetnost-no neizrazita. Tretja je evangeličanska skupina, ki izdaja »Düševni list«, kole-darje in nabožno slovnost. Jezik tega kro-ga je arhaičen, ne ujema se več s seda-njim dialektičnim stanjem in hoče vzbu-jati domnevo, da je prekmurski književni jezik. Pisec članka vidi pri mladini iz te kulturne sfere razvoj k slovenstvu, vendar pravi, da še vedno ni dala človeka, ki bi pretrgal spono s preteklostjo in s konser-vativno kulturno tradicijo. — Nadalje so izšle v tem zvezku »Mladega Prekmurca« Pajlinove »Pomladne elegije«, Markle Kardoš pesem »Metuljčke«, F. N. članek »Človek in tehnika«, Erne Musjerje »Ta-tjanini soneti«, K. Z. članek »Gorički otroci«, Dušana Bravničarja »O delovnih taborih«, Frana Trčka članek »Gospodar-sko življenje Prekmurja« dve pesmi Vla-dika Kosa, književna poročila in zapiski. »Mladi Prekmurec« stane 30 dinarjev na leto in se naroča v Murski Soboti, Alek-sandrova cesta.

ROSALIE

Razkošna filmska umetnina, z najlepšo glasbo, odličnim petjem in izvrstnim baletom. Prizori, kakršne more ustvariti le največja fantazija!

V glavni vlogi: **Nelson Eddy, Eleanor Powell**
KINO SLOGA, tel. 27-30 — danes ob 16., 19. in 21. uri.

Charles Boyer in lepa Irene Dunne v divni, prekrasni ljubavni romanci

Ljubavni krik

Ne zamudite lepega filma, kakršnega že dolgo niste videli.
Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri
KINO UNION, tel. 22-21

menega prebivalstva. V zetski banovini so 804 osnovne šole z 1.671 razredi, v ka-terih je 81.476 šolarjev, od tega skoraj dve tretjini dečkov in komaj tretjina deklet. Statistični podatki kažejo, da letos 14.596 otrok kljub šolobozavnosti ne pri-haja v šolo. Neznatno število izostaja za-radi trajne nesposobnosti, ostali pa iz raznih vzrokov, največ zaradi bede in brezbriznosti. Zlasti dekleta so še zmerom omaloževana. Treba bo zastaviti vse si-le, da se omogoči slehernemu šoloboznemu zdravemu otroku obiskovanje šole in da se pobije ravnodušnost nasproti šoli in pro-svetnemu napredku vobče.

ZAHVALA

Ob svoji 80-letnici sem prejel toliko ne-pričakovanih čestitk in drugih prijateljskih dokazov od strani raznih narodnih udru-ženj in znanih in nezanih mi posameznikov, da mi ob najboljši volji ni mogoče, da bi se pisмено zahvalil vsakemu posebej. Svojo iskreno zahvalo torej izrekam vsem, ki so se me ljubeznivo spomnili ob tej priliki.

Posebno pa se mi je zahvaliti Pevskemu zboru društva »Tabor« za podoknico in skupini emigrantskih društev v Ljubljani, ki so me razveselila s prekrasno diplo-mo v spomin mojega delovanja v službi našega ljubljenskega naroda, za katerega blagor in napredek smo dolžni — vsak po svojih močeh — delati vsi.

Se enkrat zahvala iz vsega srca vsem!
Dr. GUSTAV GREGORIN

Iz Ljubljane

u— Na III. izrednem občnem zboru JNAD »Jugoslavije«, ki je bil 8. t. m. je bil izvoljen sledeči odbor: centralni odbor: predsednik Zidarič Boris, cand. iur., pod-predsednika Švajgar Rasto, cand. techn. in Hrašovec Aleksander, cand. iur., tajnika Korošec Zvonimir, stud. techn., in Košir Milan, stud. techn., blagajnik Jakulin Zdenka, stud. phil., knjižničar Jermol Adolf, stud. mont., gospodar Breznik Mar-ko, stud. techn., zapisnikar Šumak Drago-mir, stud. iur., odborniki Namar Emil, cand. iur., Herman Josip, stud. techn., Kitak Danica, stud. med., in Adamič Leo, stud. med. Nadzorni odbor: Savnik Dušan, cand. iur., in Breznik Igor, cand. iur. Načelniki sekcij: kulturno znanstvena: Kom-pare Dušan, stud. phil., narodne obramba: Wedam Albin, stud. techn., socialno gospodarska: Herman Josip, stud. techn., ženska: Hočevar Vida, stud. iur., šahov-ska: Jakulin Marjan, cand. phil.

u— Za blagopokojno g. Marijo Vasiče-vo bo maša zadušnica jutri, sredo, ob pol osmih v cerkvi pri sv. Jakubu.

u— »Gledališče mladih« bo v ponedeljek 29. t. m. ob 20. ponovilo Cankarjevo »Lepo Vido«. Prva uprizoritev je vsestransko uspeša. »Lepo Vido« je režiral Zvonimir Sintič, govorilni zbor pa je pripravil Jože Borko.

u— Prirodoslovno društvo priredi danes ob 18.15 v predavalnici mineraloškega in-stituta na univerzi predavanje gospoda do-centa dr. Ivana Pintarja »Naša zdravstve-na kultura v prejšnjih stoletjih«.

u— JNAD Jugoslavija. Danes ob 18. se-stanek ženske sekcije s predavanjem. (Po-litične stranke v Jugoslaviji). Udeležba obvezna. Tajnica ženske sekcije.

u— Iz Legije koroških borcev. Članstvu krajevne organizacije LKB v Ljubljani sporočamo, da je preminil bivši bojni to-variš Bogomil Gorazd, katerega spremi-mo na zadnji poti danes ob 17. uri izpred hiše zalostni, Nunska ulica št. 17. Vabimo vse tovaršice, da spremlijo na zadnji poti svojega nekdanjega soročarja.

u— Društvo »Soča« Matica objavlja, da bo v soboto 27. t. m. ob pol 21. v dvorani gostilne pri »Levu« predaval gospod prof. O. Šest o »Gledališču — zrcalu člo-veštva«. G. prof. Šest, ki je poznan in po-pularen po svojem delovanju kot režiser narodnega gledališča v Ljubljani, je pač po svojih velikih izkušnjah na odskih deskah najbolj poklican, da govori o tej stvari. Zakaj hodimo v gledališče, zakaj se veselimo in trpimo z igralci, ki nasto-pajo v igrar? Ker gledamo v vsakem od njih svoje lastne slike, ker primerjamo doživljanje na odru z lastnimi, ker se od-raža življenje naše duše v podobah na odru. Naše dobre in slabe strani vidimo vzporedno, naše strasti, naša hrepenenja in naše sanje. Predavanje g. prof. Šesta bo nadvse zanimivo in privlačno. Vabljeni so vsi »Sočani« in njih prijatelji. Vstop-nine ni. (—)

u— Janežičevo ulico je mestna občina v zvezi s Karlovsko in Dolensko cesto regu-lirala in uredila. Zdaj bo pa treba napra-viti na strani proti Gruberjevemu kanalu še oporni zid, na drugi strani pa betonsko ograjo z lesenimi piloni, da bo ulica čedno dopolnjevala ureditev Karlovske ceste. De-la za napravo opornega zidu in ograje so že razpisana in v kratkem dobimo prepo-trebno zvezo Opekarske ceste čez pruski most in po Janežičevi ulici s Karlovsko ce-sto.

u— Nov barvasti film. Folkorni insti-tut Glasbene Matice ljubljanske je vodil na mariborskem tednu festival naših na-rodnih plesov. Ves ta festival je posnel na barvasti film akademski slikar g. Bo-židar Jakac, potrebno besedilo pa je pri-pravil vodja Folklornega instituta g. Fran-ce Marolt. Film je sedaj pripravljen za

predvajanje. Vsi, ki so ga doslej videli pravijo, da je izredno zanimiv po tehniki, kakor tudi po prizorih z našimi narodni-mi običaji. Gospod Božidar Jakac bo v četrtek predvajal film pred ožjo družbo poslušalcev. Uvodno besedo o kulturno političnem pomenu festivalov bo izpr-go-voril g. France Marolt.

u— Društvo posestnikov novih hiš v Ljubljani bo imelo svoj redni letni občni zbor v nedeljo 28. t. m. ob 9. uri dopoldne v beli dvorani hotela Union, z običajnim dnevnim redom. Člani vljudno vabljeni. Odoor. (—)

u— Jutri god sv. Jurija. Jugoslovani praznujemo od nekdanj sv. Jurija, junaške-ga viteza, ki je premagal zmaja in odprl ljudstvu zemeljski raj. Posebno svečano praznujejo tega svetca Beograščani na Topčideru. Vse, kar le more zdoma, se zbere v parku in okolici. Ves dan in pozno v noč traja ljudsko rajanje z godbo in plesom. Na praznovanje prihajajo seljaki v pestrih narodnih nošah iz bližnje in daljne okolice. V topčiderskem parku mirgoli na tisoče ljudi, ki se veselijo pomladnega razpoloženja. Tudi med nami je prastara navada praznovanja sv. Jurija. Ljubljancani so prejšnje čase počastili z vso slo-venstnostjo god sv. Jurija na Ljubljanskem gradu, kjer so deželni stanovci postavili patronu lepo kapelico. Po slovesni službi boji je bilo na grajski planoti ves dan ve-selo rajanje. Ko so prozorne oblasti dolo-čila grajsko poslopje za kaznilnico, je bilo jurjevanje ukinjeno za dolgo dobo let. Se-le po svetovni vojni sta obudili jerjevanje šentpeterska in šentjakobska podružnica CMD. Kakor vsako leto, bo tudi letos jurje-vanje v četrtek, 2. maja. Vsi ki se zani-ma za tradicije starih prednikov, vsi, ki ste narodno zavedni, vsi, ki imate srce za na-še obmejne brate, ste zelo lepo in vljudno vabljeni, da pridete ta dan na naš ponosni in prijazni Ljubljanski grad!

u— V šentjakobskem gledališču bo drevi ob 20.15 »Pekovska« kot dobrodelna pred-stava za revne učenke državne ženske realne gimnazije v Ljubljani. Pekovska je vesela in prirčna zgodba v bogatem peku, ki se je oženil z neko plemkinjo in si je z njo nakopal na vrat cel kup plemenite zlahte, ki bi ga kmalu upropastila. Šentja-kobski oder jo uprizorja z izrednim uspe-hom in so bile vse dosedanje predstave popolnoma razprodane. Saj nudi ta igra v šestih lepih in pestrih slikah, z dobrimi igralci in s petjem ter z godbo res mnogo užitka in zabave. Priskrbite si vstopnice pravočasno in preživeli boste lep in prije-ten večer.

u— Pevski zbor Glasbene Matice drevi izjemoma ne bo imel vaje. Prihodnji vaji bosta pod vodstvom ravnatelja Polića v sredo in četrtek ob 20. uri za mešani zbor. Odoor. (—)

u— Dela pri gradnji zatvornice nad šentpeterskim mostom so zaradi letošnjega dolgotrajnega neugodnega zimskega vre-mena le počasi napredovala. Dva krajna temelja so sicer že zbetonirali, a na vrsto ima priti še srednji temelj in v približni dolžini dvanajstih metrov še dno struge, od koder bo treba spraviti še precej zemeljskega materiala. Rok, do katerega bi bila morala biti končana vsa ta dela, pa bo po-tekla že v treh tednih. Upravičeno je vse-kako, da bo ministrstvo za gradnjo dovo-lilo podjetju podaljšanje roka, zlasti ker je delo v strugi vezvano za velikimi težavami, če nastopi običajno pomladansko deževje.

Zgornji del zatvornice s stebri in dvigalni-mi napravami je posebno delo, ki bo odda-no pozneje in ima tehnično nadzorstvo nad njim terenska tehnična sekcija za regula-cijo Ljubljane.

u— Kup prometnih nesreč. Včeraj zju-traj se je na železniški progi pri Zeleni jami pripetila nezgoda, ki bi bila skoraj terjala življenje. Leopold Perme, 27letni železniški delavec iz Pokopališke ulice, je šel okrog 6.45 v službo proti glavnemu ko-lodvoru, pa je iznenada prihitel vlak za njim in ga vrzel po nasipu. Perme je dobil precej hude poškodbe po životu. Mestni reševalci so ga prepeljali na kirurški ode-lek. — Na Bleiweisovi cesti je 7letna tr-govčeva hčerka Metka Barcarjeva prihitela iz veže domače hiše na cesto pa je prišla naravnost pod tovorni avto. Prepeljali so jo v bolnišnico nezvestno, na čudo pa ni imela vidnih poškodb. — Na kirurški ode-lek sta morala tudi monter mestne elek-trarne Vladimir Vadnov iz Gerbičeve uli-ce, ki je padel z motocikla in si zlomil levo ključnico, in pa Leopold Vrankar z Do-brave pri Trzinu, ki je s kolesom prišel pod tovorni avto in dobil precej nerodne poškodbe.

u— Pomlad je prinesla ljudem nemir v kri. O tem priča tudi veliko število žrtev pretepoz, ki jih vsako nedeljo pripeljejo v bolnišnico. Za zadnji weekend so bili med ranjenci 17letni krojaški pomočnik Jože Cerar s Česte v Mestni log, trgovski po-močnik Srečko Golob s Poljanske, hlapec Leopold Drnovšek z Vilharjeve, 37letni premikalec Franc Herfort z Zaloške ceste in 24letni delavec z Zupanih njiv pri Kam-niški Bistrici. Vsi so dobili nerodne po-skodbe po glavi in po životu, krivice pa iščeta policija in orožništvo.

Iz Ptuja

u— Slavni francoski violinski virtuos Robert Soetens bo koncertiral drevi v dvo-rani Glasbene Matice v Ptuju z izbranim sporedom, s katerim je žel jelo velik uspeh v Ljubljani in v Mariboru. Na ta koncert posebno opozarjamo ptujsko občinstvo, saj je redka prilika, da obišče naše mesto vir-tuoz takšnega slovesa.

UMETNIŠKO DRUŠTVO IZ LJUBLJANE

priredi v dvorani Sokolskega doma v Dol. Logatcu v sredo, dne 24. aprila t. l. ob 8. uri zvečer

LITERARNI VEČER

Iz svojih del bodo brali: Igor Torkar, Ladislav Kiauta, Ljudevit Mrzel, Jože Kranjc, Vladimir Bartol. — Vstopnina običajna.

Kompletna garnitura preparatov
Parfumerija »VENUS«, Tyrseva 9

ZA NEGO KOŽE din 20.—

* Ljubljenci vojne sanitete so medicinci, ki se posvetijo vojaškemu zdravstvu. Iz-brani so iz vrst najboljših srednješolcev in so že doslej zbrnili s svojo marljivostjo vso pozornost. Pred nekaj dnevi je »Vojni list« objavil naredbo vojnega ministra, ki je pohvalil in za zgled postavil dva me-dicince, gojenca ministrstva vojske in mornarice. Ob podelitvi svetosavskih na-grad na beograjski univerzi je namreč dobil kraljevo nagrado vojaški medicinec Borislav Najdanović, drugo nagrado iz fonda Luke Čelovića pa Marjan Bošković. Obe njuni nalogi imata znanstveno vred-nost. Doslej je bilo sprejetih v našo vojsko že šest razredov vojaških medicincev. Oni iz prvega razreda so že položili ka-petanske izpite. Postali so ljubljenci vo-jnega zdravstva, ker so se že doslej izka-zali kot odlični sanitetni oficirji.

* V aktivne letalske oficirje so prevedeni: poročnika Papist Rudolf in Kloboves Maksimilijan ter podporočniki: Cajnko Ra-doslav, Lončar Fran, Kastel Milan, Župan Marko, Ličen Branimir, Kastelic Anton in Sič Anton.

* 60letnica beogradske trgovske omla-dine. Že 60let je minilo, odkar je beograjska trgovska omladina ustanovila svoje društvo. V nedeljo so imeli slavnostno zborovanje. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Nikola Belović. Letos 12. maja bo beogradska trgovska omladina blagoslovila lastno zdravilišče, ki bo eno izmed najmo-derneje urejenih v Beogradu. Uprava je tudi dobila dovoljenje, da letos zgradi va-jenski dom kot zadušbino velikega dobrotni-ka, pokojnega Aksentija Aksentijevića.

vlogi Pinkertona položil mnogo več gla-sovne sile v svojo vlogo, kakor pa je za njeno lirčnost potrebno. V nemali meri pa je pokazal sobotno gostovanje, da so nekatere opere na našem repertoarju ne-kam svojevolično navezane, kar se tiče muzikalnega izraza. Dokler se na odru udeležujejo solisti,

Koncert Akademskog pevskega zbora v Kranju in na Vrhniki. Naš APZ bo priredil svoj koncert v Kranju jutri zvečer ob 20.30 v dvorani Narodnega doma. Kranjsko občinstvo bo čelo isti spored, s katerim je Akademski pevski zbor nastopal na svoji turneji in z njim dosegel velike uspehe. Preskrbite si takoj vstopnice, da ne bo prepozno! Na Vrhniki pa bo koncert v nedeljo ob 20.30 v dvorani Prosvetnega doma. Vrhnika bo ob tej priliki manifestirala svojo kulturno in narodno zavest. Na sporedu je pesem prepoda in narodnih čitalnic. Sežite po vstopnicah, da bo dvorana polna do kraja.

Iz Celja

Ljubljanska opera bo uprizorila drevi v celjskem gledališču Dvoakovo slovitno opero »Rusalka«. Dirigent je g. Stritof, režiser — Debevc. Glavne partije bodo peji gđc. Heybalova in Kogejeva ter gg. Franci, Janko in Lupša. Predstava je izven abonmaja in se bo začela točno ob 19. na kar ponovno opozarjamo. Vstopnice se še dobijo v predprodaji v Slomškovi knjigarni.

Ana Natkova — V ponedeljek ob dveh zjutraj je umrla na Obrežni cesti pri mestnem parku po dolgem trpljenju v starosti 56 let ga Ana Natkova, soproga upokojenega poštnega uradnega ravnatelja g. Franja Natka v Celju in posestnika. Pokojna je bila odločno narodna žena, vzorna soproga in srčno dobra mati. Med vojno je vodila gostilno »Na škarpi« na Bregu, ki je bila zbirališče nacionalnih Slovencev, do pred nekaj leti pa je s svojim soprogom vodila gostilno »Pri mostu«, ki je znana daleč naokrog. Pokojna je bila zaradi svoje značnosti, ljubeznivosti in dobrončnosti splošno spoštovana in priljubljena. Čas in kraj pogreba je razviden iz današnje osmrtnice. Pokojni bodi ohranjen časten spomin, svojem naši iskreno sožalje!

Zanimiva sodna razprava. V soboto se je vršila pred sreskim sodiščem razprava proti inž. Maksu Adolfu Westenu, ki je obtožen, da je na velikonočni ponedeljek ponoči v kavarni »Merkur« razžalil celjska trgovca Krautnerja in Debenjaka s psovskimi »Windischer Hunde«. Obtoženi inženjer Westen je pri razpravi namodolno zaničeval, da bi bil izgovoril inkriminirane besede. Priča brivec Pepernik je izpovedal, da ni čul teh žaljivih izrazov, priča Putanova pa je zatrjevala, da je inž. Westen le dejal, ko mu je natak prinesel vermet, da »po vindiš...«. Da se zaslusijo še nove priče je bila razprava preložena na 7. maj.

Huda nevihta je prihrumela v nedeljo okrog 1930 nad Celje in okolice. Med zelo močnim nalivom je padala tudi toča, ki pa k sreči ni povzročila večje škode. Med nevihto je tudi treskalo, vendar pa je strela povzročila samo manjšo škodo na nekaterih hišnih elektrinih napeljavah. Zaradi močnega naliva se je pri Belcajevih gostilni na Polulah utrgala večja plast zemlje in se vsula čez škarpo na banovinsko cesto pri grenadirjevi brvi. Promet pa so kmalu vzpostavili. Včeraj okrog 14.15 je spet prihrumela nevihta s treskanjem in točo. Zaradi nevihte je bilo mesto nekaj časa brez toka. Dež pa je zlek blagodejno vplival na osušene njive, polja, travnike in vrtove.

Svinja je odgriznila otroku roko. Ko je 10-mesečni delavec sinček Alojz Škore v Roginski gorici pri Šmarju ležal v soboto popoldne doma pred hišo, se mu je približala svinja ter mu odgriznila levico v zapestju in ga hudo poškodovala po obrazu in desnici. Razmesarjenega otročička so prepeljali v bolnišnico.

Usodna vožnja s tujim avtomobilom. V noči od petka na soboto je 20-letni praktikant, ki je bil uslužben pri mehaniku g. A. Bremcu v Miklošičevi ulici v Celju, odprl v vinjenosti šefovo garažo, vzel iz nje skoraj nov osebni avtomobil, last nekake Hrvata, in se odpeljal v Savinjsko dolino. Na cesti med Zalcem in Št. Petrom je trčil v kmečki voz, ki je vozil v isti smeri. Pri karambolu se je sprednji del avtomobila razbil. Praktikant je pustil avtomobil na cesti in izginil. Pri karambolu se je bil očitno poškodoval, ker je bil avtomobil pri volanu oškropljen s krvjo. Ta vožnja bo za praktikanta zelo draga, ker lastnik avtomobila ne mara pokvarjenega vozila, temveč zahteva nov avto.

Dve prometni nesreči. Ko se je peljala 75-letna posestnica Terezija Bračunova iz Zagorja pri Pilstanju v nedeljo z vozom k masi, je privozil na nekem ovinku nasproti osebni avtomobil in zadel v voz. Karambol je bil tako močan, da se je voz prevrnil. Bračunova si je pri padcu zlomila desno nogo. Na cestnem križišču na Taboru pri Vojniku je zadel 67-letni posestnik Miha Korošec s Stranice pri Konjicah v nedeljo popoldne s kolesom v avtomobil. Korošec je padel pod avtomobil. Kolo je šlo čezenj in mu zlomilo nogo. Pri nogometni tekmi med SK Celjem in SK Laškem, ki je bila v nedeljo popoldne na Glaziji, je trčil 20-letni frizerski pomočnik Mirko Piki iz Zorca v nekake igralca in se močno poškodoval po čelu. Poškodovanci se zdravijo v bolnišnici.

Iz Maribora

V četrtek premiera. Pred petimi leti je mariborsko gledališče v Malčevi režiji prvič uprizorilo švicarsko tragedijo iz kmetijske življenja Arxovo zgodovinsko dramo »Izdača pri Novari«. Ker mnogo takrat niso mogli videti te lepe predstave, se je gledališče odločilo, da spet uprizori to znamenito delo.

Upokojitev v poljiški službi. Pri predstojništvu mestne policije sta bila upokojena glavni arhivar 8. pol. skup. Strečko Andrejčič in sekretar 6. pol. skup. Anton Knez.

PLAŠČI, najnovejši modeli pri LAMA, Maribor.

Iz pravoslavne parohije. Na veliki četrtek 25. t. m. ob 9.30 bo v pravoslavni vojaški kapeli služba božja z večernicami. ob 19. bdenje s čitanjem evangelija. Na veliki petek ob 16. večernice, nato običajni obredi. Na veliko soboto ob 16.30 večernice, nato spoved. Na veliki nedeljo ob 4. vstajenska procesija iz kapele po vojaškem dvorišču in Trstenjakovi ulici. Ob 9.30 sv. liturgija. Na velikonočni ponedeljek ob 9.30 sv. liturgija. Pravoslavni verniki naj se udeležijo v čim večjem številu procesije in božjih služb.

14dnevno brezplačno letovanje na morju. Marljivi oblastni odbor Jadranske straže v Mariboru razpisuje zbiranje desetih nagrad za 14dnevno brezplačno letovanje v domu kralja Aleksandra I. v Bakru. Oblastni odbor je razposlal letos vsem šolam lepo sliko visokega pokrovitelja JS NJ. Vel. kralja Petra II. Zbiranje prihaja v poštev le za one, ki so sliko kupili. Da bo to mogoče izvesti, je opremljena vsaka slika s tekočo številko. Neprodane slike je treba vrniti do 25. maja. Ker je ves izkupiček te hvalevredne akcije namenjen le za brezplačno letovanje dece na morju, je mogoče, da se bo število nagradencev še povečalo, kar pa je odvisno od večjega uspeha te plemenite pobude.

Izreden umetniški užitek je nudil koncert znamenitega francoskega violinskega virtuosa Roberta Soetensa v nabit polni dvorani Ljudske univerze. Koncertni spored je bil čisto umetniški ter moistrovsko izbran. Občinstvo je navdušeno vzkljkalo svetovno znanemu violonistu, prav tako tudi odlični pianistki gospe Rochovi, ki je stalna spremljevalka R. Soetensa in ki mu je v umetniškem pogledu enakovredna.

Študijska knjižnica za nedoločen čas zaprta. Od 1. maja dalje bo študijska knjižnica zaradi preurejanja prostorov zaprta. Naproseni ste, da do takrat vse izposojene knjige vrnete. Kdaj bo spet redno izposojanje, bo razglašeno v časopisu in na knjižničnih vratih.

Les se je podražil za 100%. V zadnjem času se je les naših pohorskih inkojaskih gozdov podražil zaradi živahnega povpraševanja za 85% do 100%.

Mariborsko vreme. V nedeljo zvečer je deževalo in se je vtila ploha, vmes

je grmel in bliskalo. V nedeljo je bil najtoplejši letošnji dan z 22.6°C. Včerajšnja minimalna jutrnja temperatura je bila 9.8°C. Padavin je bilo za 2.5 mm. Za mariborski okoliš napoveduje težen. postaja delno oblačno in toplo vreme.

Zanimivo. V zadnjem času je menjalo okoli 400 do 500 turistov svoje čekovne nakaznice pri nekem mariborskem denarnem zavodu. Ti turisti pripadajo po večini mlajšemu rodu in so prišli menjat svoje nakaznice iz inozemstva.

Gozdovi v ognju. V Ivanjkovcih je oženi zasel večji gozdovni kompleks, ki je last posestnika Josipa Janžeka. Gorela je tudi v gozdu posestnika Andreja Goropara iz Osluševca. Oba posestnika sta precej prizadeta. K sreči so gasilci omejili požar. V zadnjem času se zelo množijo gozdni požari.

Izgubljeno avtomobilsko kolo. Neki osebni avto je izgubil na Ptuiški cesti kolo. Lastnik naj povpraša pri tezenskih orožnikih.

Krvava zgodba. 21letnega Jožefa Kvara je pri Sv. Andražu v Slovenskih goricah neki napadalec s sekirjo težko poškodoval po glavi. Nezvestnega in vsega krvavega Kvara je mestni avtoBUS prepeljal v bolnišnico. Zadevo razčiščujejo orožniki.

Eksplodizija karbida. 30letni železniški ključavničar Jože Pečuh je postal žrtev eksplozije karbida. Ima opekline po obrazu in nogah. Pečuha so prepeljali v bolnišnico.

Strelji iz grmovja. Pri Zgornji Kunoti so počili strelji iz grmovja in zadeli v nogo 29letnega Ruperta Dornerja, ki se je peljal s kolesom proti meji. Dornerja so spravili v bolnišnico.

Gospodarstvo

Zahteve Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj

V soboto je bila v Beogradu seja Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj, ki so se je udeležili predstavniki zvez trgovskih združenj iz Beograda, Ljubljane, Sarajeva, Banjaluke, Skoplja in Novoga Sada. Po temeljiti razpravi in proučitvi sedanjih razmer je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

1) Centralno predstavništvo ponovno zahteva spremembo davčne novele od 23. decembra v smislu resolucije, ki je bila sprejeta 7. februarja, ker so novi davčni predpisi škodljivi in nepravilni ter zadenejo tako majhne, kakor velike trgovce. Predpisi te novele so v praksi zaradi obsežnosti neizvedljivi, saj bi bil za njihovo izvajanje potreben obsežen uradniški aparat, s svojimi strogi sankcijami brez pravice pritožbe pa silijo naše najboljše gospodarstvenike, da svoje poslovanje likvidirajo, s čimer se pripravljajo teren za invazijo tujcev, in se uničujejo sigurni izvori državnih dohodkov, kajti inozemci najdejo, kakor nam kažejo izkušnje, vedno pota in načine, da se izognejo obveznostim nasproti naši državi. Reorganizacija davčnega sistema je potrebna, vendar mora biti zgrajena na pravični osnovi, tako da bo omogočala neoviran razvoj domačemu gospodarstvu in prožila na drugi strani državni potrebna materialna sredstva.

2) Poslovanje Prizada se mora reorganizirati tako, da bodo najprej zavarovane potrebne količine za prehrano domačega prebivalstva in da se šele potem izvozi eventualni presežek. Če se naj kontrola cen pri moki pravilno izvaja, je treba takoj razširiti kontrolo cen na pšenico, ki kakor znano ni več v rokah proizvajalcev.

3) Čim prej je treba zasigurati nemote-

Borba proti navijanju žitnih cen in Kmetijska zbornica

Kakor smo v nedeljski številki poročali, se je Kmetijska zbornica za dravsko banovino izrekla proti sedanjim visokim cenam pšenici in koruzi, ker pri nas velik del kmetov kupuje žito, oni kmetje, ki imajo presežke, pa so ga prodali že v jeseni po mnogo nižjih cenah. Ni pa bilo na seji Kmetijske zbornice razčiščeno, kako je z resolucijo, ki je bila sprejeta na znani konferenci o prehrani pasivnih krajev, ki je bila prejšnji teden v Direkciji za prehrano v Beogradu, glede na zatrjevanje, da je bila na dotični konferenci soglasno sprejeta zahteva, da se z nobenimi ukrepi ne sme omejevati dviganje cen kmetijskih proizvodov, kar velja trenutno predvsem za pšenico in koruzo. Na konferenci v Direkciji za prehrano so bile zastopane predvsem beogradske in novosadske kmetijske in združne organizacije in ni bilo zastopnikov banovine Hrvatske, pač pa je bila zastopana Kmetijska zbornica za dravsko banovino.

Za neoviran dviganje cen pšenici in koruzi se v zadnjem tednu z vsemi sredstvi zavzema Kmetijska zbornica v Novem Sadu, ki je v nedeljski številki beogradske »Politike« znova objavila svoje stališče. Novosadska zbornica v svojem komunikativno ponovno zatrjuje, da so vse kmetijske zbornice in združne organizacije v naši državi postavile zahtevo proti omejevanju dviganja žitnih cen, kar iznaša kot najvažnejši argument proti nameravanim ukrepom za maksimiranje žitnih cen. Ker je novosadska zbornica že prejšnji teden zatrjevala, da je bila dotična resolucija sprejeta soglasno in ljubljanska Kmetijska zbornica tega doslej ni demantirala, moramo sklepati, da je predstavnik Kmetijske zbornice za dravsko banovino na tej konferenci v resnici soglašal z dotično resolucijo.

Sedaj pa nastane vprašanje, ali vodi Kmetijska zbornica za dravsko banovino dvojno politiko in doma zatrjuje, da je proti dviganju žitnih cen, v Beogradu pa soglašala z resolucijo proti omejevanju dviganja žitnih cen. Ker na sobotni plenarni seji Kmetijske zbornice nismo dobili pojasnila o tem vprašanju, medtem ko novosadska zbornica nadalje operira s trditvijo, da je bila resolucija sprejeta soglasno, pričakujemo, da bo predsedstvo kmetijske zbornice to vprašanje končno razčistilo, kajti ne gre, da bi Kmetijska zbornica kot predstavnica vsega slovenskega kmetijstva v Ljubljani zastopala eno stališče, v Beogradu pa drugo.

no oskrbovanje prebivalstva s petrolejem preko trgovcev detaljstov. Z ukinitvjem privilegijev tujih družb se mora omogočiti uvoz petroleja domačim podjetjem.

4) Na zakonski podlagi je treba prisiliti bencinski karte, da bo prodajal bencinsko mešanico vsem trgovcem detaljstom, ki morajo imeti vsaj 10% kosmatega zasluga.

5. Državna podjetja, ki izdelujejo gradbeni material morajo postaviti povoljne cene za notranji promet, da se omogoči domača gradbeno delavnost.

6. Uredba o veleblagovnicah, ki velja v banovini Hrvatski naj se razširi na vso državo.

7. Krošnjarijenje se mora prepovedati in docela onemogočiti, ker je zavzelo velik obseg in so se v zadnjem času pojavili kot krošnjariji tujci, ki gredo tudi v kraje, kamor ne bi smeli iti in tako pridejo do raznih podatkov, kar ni v interesu naše države.

8. Narodna banka naj najde način in sredstva, da preko svojih podružnic s kreditiranjem priteče na pomoč srednjim in malim gospodarstvenikom, zlasti v pasivnih krajih.

9. Končno se mora rešiti vprašanje obveznega starostnega in bolniškega zavarovanja trgovcev. To zavarovanje naj se organizira na avtonomni podlagi po banovinah.

10. Odbori za pobijanje draginje v posameznih krajih naj glede določanja cen hitreje poslujejo.

O vseh vprašanih resolucije so bile postavljene posebej motivirane prestavke, naslovljene na posamezna ministrstva.

Uspeh domačega podjetnika

Beograd, 19. aprila. Letošnji beogradski pomladni velesejem kajpak ni mogel doseči onega poslovnega uspeha kakor se v minulemu letu. To je pač posledica vojne, tiste živčne vojne, ki je zajela tudi našo javnost in deloma naš poslovni svet. Navzlic temu pa je pokazala tudi letošnja velesejmska prirediteljstvo krepko voljo do napredka in uspeha. To dvojje je opaziti predvsem po številni navzočnosti strokovno izobraženega poslovnega sveta, ki išče tudi v teh nemirnih in viharinih časih novih poslovnih pobud, novotarij za svoje obrate in tvornice. Zato je razumljivo, da je na sejmju zastopanih tudi mnogo trdih z raznimi patenti. Iz Nemčije zlasti so prišli zastopniki, ki ponujajo zastopstva, za nove izdelke, za konstruktivne novosti, ki pa v splošnem ne najdejo zadostnega odmeva.

Tem večjo pozornost pa je vzbudila med strokovnim občinstvom konstrukcija slovenskega podjetnika, ki je razstavil svoj domislek v docela dograjeni popolnosti in ga predstavil na velesejmu v vsej svoji praktični napravi.

Gre za dvojno pogrezljivo okno, ki ga je konstruiral lastnik mizarske tvornice v Ljubljani Matija Perko. Ta konstrukcija sloni na docela novi zamisli in se bistveno razlikuje od že znanih pomlčnih oken, pri katerih je v odprtem stanju del okna zaprt, dočim so pri novi konstrukciji celotni okenski prostori odprti. G. Perko je na ta način vprašanje pogrezljivega okna rešil na čisto svojevrsten in izviran način. Upošteval je sodobno električno gospodarstvo in pa zahtevo, da bodi vsaka mehanična in tehnična konstrukcija do skrajnosti pri uporabi enostavna, je po primeru najnovejših radijskih aparatov, kjer se s pritiskom na posamezne gumbe pričarajo vsakokrat željene radijske postaje, prenesel vse to v pogrezljivo okno in na ta način konstruiral napravo, ki jo je mogoče odpirati in poljubno zapirati z enostavnim pritiskom na gumbe.

Razumljivo je, da je Perkova misel vzbudila na beogradske velesejmu pozornost tehničnih in inženirskih krogov, saj omogoča konstrukcijo velikih, pa tudi malih pogrezljivih oken brez nepotrebnih, kompliciranih in zlasti pozimi nezaželenih kril, oken za velike palače, bolnice, kakor za priproste hiše in vile. Tako je izumu slovenskega človeka odmerjeno, da bo uvedel novo dobo stanovanjske kulture. Obveščeni smo, da se za to praktično novotarijo zanimajo tudi zastopniki iz zapadnih držav. Perkova konstrukcija je patentirana in bo najbrže v obliki patenta kmalu poromala v Nemčijo in tudi v ostale zapadne države. Tako bo delo slovenskega podjetnika zaslovelo tudi izven meja naše države.

Gospodarske vesti

Nevo predsedstvo zagrebške Industrijske zbornice. Včeraj je bila prva seja novozvoljenega sveta zagrebške Industrijske zbornice. Soglasno so bili ponovno izvoljeni za predsednika dr. Dragutin Cekuš, za podpredsednika pa dr. Branko Aleksandar, Franc Baričević in Zlatko Pukler. Predsednik dr. Cekuš se je zahvalil za izvolitev in je v svojem govoru poudarjal potrebo tesnega sodelovanja z banko oblastjo. Med drugim je omenil, da se danes mnogo pše in govori o dirigiranju gospodarstva, ki pa se mora izvajati po gospodarskih načelih. Zato gledajo z rezervirano skopnostjo na prizadevanja, ki skušajo pod videzom dirigiranega gospodarstva uvesti sistem birokratiziranja gospodarstva. Z zadovoljstvom je poudaril, da v banovini Hrvatski takih prizadevanj ni.

Vevške papirnice zvišujejo glavnic. Beogradska »Industrijski kurir« poroča, da bodo Združene papirnice Vevče, Gorčane in Medvođe zvišale glavnic, in sicer v zvezi z razširjenjem obrata in povečanjem produkcije, kakor tudi v zvezi z udeležbo te družbe pri novi tvornici »Kuverta« dd. v Beogradu. Kakor smo zvedeli bodo delničarji Združenih papirnic Vevče, Gorčane in Medvođe na obnem zboru, ki bo 30. t. m., sklepali o tem, da se poveča glavnic od 25 na 30 milijonov din, toda le na ta način, da bo družba prenesla 5 milijonov din iz azijske rezerve, (ki znaša sedaj 5.4 milijona din) na račun glavnice, s čimer se bo glavnica povečala za 5 milijonov. S to transakcijo se torej ne bodo povečala lastna sredstva družbe, ker gre le za računski prenos azijske rezerve na račun glavnice. S tem v zvezi bo družba izdala 50.000 gratis delnic po 100 din s kuponom od 1. januarja 1940. Ker je azijska rezerva nastala iz sredstev, ki so jih delničarji v prejšnjih emisijah vplačali v gotovini, bodo torej delničarji za prej vplačane zneske naknadno dobili delnice, in sicer eno novo delnico na pet starih. Navzlic zmanjšanju azijske rezerve na 0.4 milijona din bo imela družba po izvršeni transakciji še za 15.7 milijona din rezerv. Kar se tiče povečanja produkcije je omeniti, da je podjetje že lani zabeležilo povečanje produkcije papirja za eno tretjino.

Plačevanje v devizah v prometu z Grčijo. Finančni minister je izdal tole naredbo: 1) Vsa obojestranska plačila med Jugoslavijo in Grčijo se imajo od 21. aprila t. l. dalje vršiti v svobodnih devizah. 2) Plačilo iz Grčije uvoženega blaga se lahko izvrši samo v bonih na drahme, dokler se ne izčrpa. 3) Ves uvoz blaga iz Grčije pride 21. aprila t. l. pod uvozno kontrolo v smislu odloka z dne 7. septembra t. l. 4) Devizna direkcija Narodne banke ima nalogo, da izda potrebna navodila.

Vinska razstava in sejem v Svečini. Dne 5. maja t. l. priredi Vinarska podružnica v Svečini v prostorih banovinskega posestva I. vinsko razstavo s sejmom. Razstavljenih bo 132 vzorcev vina in sicer 40 mešanih, 72 sortiranih, 12 vzorcev starega in 8 vzorcev rdečega vina. Naprodaj bo okrog 1.200 hl kakovostno prav dobrega in odličnega vina po zmerni ceni. Obiščite razstavo, ker s tem v veliki meri koristite tudi našim obmejno narodnim interesom!

Obrtniška samopomoč. reg nom blagajna v Ljubljani sklicuje za 5. maj v pritični dvorani Zbornice za TOI občni zbor. ki bo sklepal o likvidaciji.

Dobave. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 23. aprila t. l. ponudbe za dobavo čebelnega voska, mavca, šamota v prahu, kristalne sode, masti za čiščenje kovin, mila in masti, sredstva za poliranje umetnega stekla ter flanelastih krp. Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 24. t. m. ponudbe za dobavo električnih likalnikov, bombaznih travkov in motovza za vrece (mornarske), do 29. t. m. za dobavo žebeljev, do 30. t. m. za dobavo železnih podkovic in ploščic ter rince iz medi, do 1. maja za dobavo lesenih kopit za vojaške čevlje ter orodja in do 2. maja za dobavo kisa, kvasa ter leče in graha.

Borze

22. aprila

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klinirski čeki nespremenjeno 14.70 do 14.90. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 31, v Beogradu pa po 30.75. Bolgarski klinirski čeki so se v Beogradu trgovali po 97.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bila tendenca mlačna. Za Vojno škodo je bilo povpraševanje po 428 (v Beogradu je bil promet po 429 — 431). Zaključki pa so bili zabeleženi v 7% investicijskem posojilu po 98. v 7% Blairovem posojilu po 91 (v Beogradu po 91 — 91.50), v delnicah Narodne banke po 7850 (v Beogradu po 7950) in v delnicah Trboveljske po 230.

Devize

Ljubljana. Oficialni tečaj. London 156.15 — 159.35, Pariz 88.25 — 90.55, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 742.70 — 754.70. Tečaj na svobodnem trgu: London 192.93 — 196.13, Pariz 109.09 — 111.39, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2200.55 — 2938.55, Bruselj 917.28 — 929.28.

Curih. Beograd 10, Pariz 8.9550, London 15.81, New York 446, Bruselj 74.75, Milan 12.45, Madrid 45, Amsterdam 236.75, Berlin 178, Stockholm 105.75, Varšava 5.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.20, Bukarešta 2.30.

Efeti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 428 den., 6% begluške 76 den., 6% dalm. agrarne 69 den., 7% stabiliz. 93 den., 7% invest. 98 — 98.50 (98), 7% Seligman 100 den., 7% Blair 90 — 91.75 (91); delnice: Narodna banka 7800 — 8000 (7850), PAB 188 bl., Trboveljska 230 — 238 (230), Gutmann 52 — 60, Sečerača Osijek 205 bl., Oceania 600 den., Jadranska 350 den. Beograd: Vojna škoda 428 — 429.50 (429 — 431), 6% begluške 74.75 — 75.25 (75 — 75.25), 6% dalm. agrarne 67.75 — 68.25 (68 — 68.50), 6% šumske 67 — 68.50, 7% stabiliz. — (97.75), 7% Seligman 102 den., 7% Blair 90.75 — 91.25 (91 — 91.50), 8% Blair 100.50 den., Narodna banka 7900 — 7950 (7950), PAB 182 den.

Blagovna tržišča

Zito

Chicago, 22. t. m. Začetni tečaj: pšenica: za maj 110.875, za julij 109.625, za sept.

Zoper glavobol
pomagata 1-2
ASPIRIN
tableti
Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino le „Bayer“-jev Aspirin.
Ogl. reg. pod št. 17692 od 22. XII. 1939.

109.75; koruza: za maj 64.75, za julij 65.50, za sept. 66.875.
+ Winnipeg. 22. t. m. Začetni tečaj: pšenica: za maj 94.125, za julij 92.75, za sept. 94.75.

+ Novosadska blagovna borza (22. t. m.). Tendence slaba. Pšenica: baška okolica Novi Sad 261 — 263; sremška 260 — 262; slav. 261 — 263; ban. 261 — 263; baška ladja Tisa 262 — 264. Rž: baška 206 — 208. Oves: sremški 194 — 196; slavonski 196 — 198. Jčmen: baški in sremski 64/65 kg 204 — 206. Koruza: baška 201 — 202; par. Indija 202 — 203. Moka: baška in ban. »0g« in »0gg« 372.50 — 382.50; »2« 352.50 — 362.50; »5« 332.50 — 342.50; »6« 312.50 — 322.50; »7« 282.50 — 292.50; »8« 180 — 185. Otrobi: baški in sremski 167.50 — 171; banatski 165 — 167.50. Fižol: sremski beli brez vreč 440 — 445.

SOKOL

Prijave za celjski zlet so vedno številnejše

Po številnih prijavah sodeč, ki so dosežajo že dosepele zletnemu odboru, bo celjski jubilejni zlet tako močna manifestacija vsega jugoslovenskega sokolstva, da sta g. dosedaj prekosila samo vsesokolski in pokrajinski zlet v Ljubljani. Prijavljajo se bratje in sestre iz najjužnejših delov naše države, s planjav bogate Vojvodine, iz kršne in solinčne Dalmacije ter Hrvatske, kjer se sokolstvo bori za svoj obstoj. Da bodo najštevilnejše zastopane po svojem članstvu vse slovenske župe, je brez dvoma. In tako bo spet zbrana vsa jugoslovenska družina v tem našem starodavnem Celju, ki je doživelo že toliko pomembnih narodnih manifestacij, katerih krona mora biti jubilejni zlet. Škoda, da ne bomo mogli ob tej priliki pozdraviti v naši sredi bratov Čehoslovakov, ki bi se gotovo našega zleta udeležili, kakor so nam pred dvema letoma obljubili. Usoda nas je pač ločila od njih, vendar bodo takrat misli na vse obrnjene tja, od koder je pošljala prva luč sokolstva. Ne bomo jim mogli vrniti gostoljubnosti, ki so nam jo izkazovali ob priliki zadnjega zleta v Pragi, pokazali jim pa bomo, da sokolska misel še ni zamrla, da tu na jugu še gori in da se sokolstvo, kljub težkim časom, ki jih doživlja, okrepljuje in pripravlja na čase, ko bo vse sokolstvo spet vstalo v vsej svoji sili in moči.

Bratje in sestre, ne plašite se časa, ki ga doživljamo, naj vas ne navdaja malodušje, temveč samozavest, ki naj razprši vse pomisleke, da se ne bi s podvojeno silo vrgli na delo, posebno v telovadnicah, iz katerih naj prikorakajo sokolske čete čim številnejše in samozavestnejše. 29. in 30. junija na pokrajinski zlet v Celje!

Prireditveni zletni odbor ima polne roke dela. Številni odseki vršijo vsak

Cesarjeva ljubica

Ob smrti Katarine Schrattove

Katarina Schratt (po sliki iz l. 1900)

Sredi prošlega tedna so listi zabeležili vest, da je na Dunaju umrla nekdanja igralka ondotnega Burgtheatra Katarina Schrattova. Učakala je 85 let.

S to žensko je menda odšla s sveta zadnja oseba, ki je bila avtentično poučena o rodbinskem življenju na nekdanjem dunajskem dvoru. Poznala je vse podrobnosti tragedije v Mayerlingu, kjer je avstrijski cesarjevič Rudolf ustrelil Mary Vetsero in je bila tudi prva, ki je to novico sporočila cesarju Francu Jožefu. Cesarica Elizabeta se namreč ni upala k svojemu možu. Poslala je k njemu prijateljico, ki mu je že tedaj pomenila več nego ona. Franc Jožef je torej iz ust Katarine Schrattove izvedel, da je njegov sin ubit. Kako mu je to sporočila je tajna, ki jo je pokojnica odnesla s seboj v grob.

Katarina Schrattova se je narodila v Badnu poleg Dunaja l. 1855. Bila je hči zdravnika, ki je poskrbel svoji hčeri za primerno vzgojo v ženskem samostanu v Dührenu ob Reni. Solala se je v Keimorajnu in se je kmalu odločila, da se posveti gledališču. Ker je bila lepa in duhovita, je kmalu našla prijatelje in zagovornike, ki so ji utirili pot na oder. Nastopala je v Berlinu, kjer je pomenila veliko privlačnost za obiskovalce. Toda pusti Berlin je ni mogel zadovoljiti. Njen pogled je bil obrnjen na Dunaj, ki je bil tedaj kulturno središče nemško govoreče Evrope. Dunaj je bil takrat veliko in bogato mesto, polno sijaja in slave. Na Dunaju se je zavezal za Schrattovo sam Laube, ki jo je vzel s seboj na turneje v Ameriko. Nekaj let po povratku iz Zedinjenih držav je bila Schrattova angažirana na Burgtheatru, kar je pomenilo za tedanje čase največje priznanje gledališkemu talentu.

Dunajčanom se je Schrattova tako priljubila, da so kmalu videli v nji utelešen lastni temperament. Njena slava, ki se je sprva raznašala od ust do ust, se naravno ni ustavila pred vrati habsburškega dvora. Dne 24. aprila 1879., ko sta cesar Franc Jožef in cesarica Elizabeta slavila srebrno poroko, je dunajsko gledališče privedlo slavnostno predstavo. Schrattova je nastopila v Shakespearovem »Snu kresne noči«, kjer je govorila domoljubni prolog. Cesar in cesarica sta bila pri predstavi navzoča in cesarjevo oko se je menda tedaj prvič

ustavilo na igralkinem obrazu. Močno ji je ploskal in ji je tudi poslal kito cvetja, toda stvar se je nazvilo temu pozabila.

L. 1884. je bila v Ischlu neka dobrodelna predstava, kateri je zopet prisostvoval cesar. Nastopili so najuglednejši gledališki umetniki. Katarine Schrattova izprva ni bilo med njimi. Nahajala se je med gledalci napol slepa od sijaja, ki je bleščal okrog nje.

V odmoru, ko so utihnili zvoki cesarske himne, se je pojavil v dvorani človek, ki je z očmi nemirno begal sem in tja, kakor bi nekoga iskal. Približal se je Schrattovi in ji zašepetal: »Gospodična, vas iščem. Prosim vas, požurite se z menoj. Igralka, ki bi morala igrati glavno žensko vlogo, je zbolela. Treba je, da na vrat na nos nadomestiti. Nastopili boste vi!«

Osupla je Katarina Schrattova pogledala besednika, ki je nadaljeval: »Nikarite oklevati! Cesar je v loži, predstava se mora takoj nadaljevati!...«

Mlada igralka je stekla v garderobo, se oblekla in stopila na oder, da odigra vlogo, najvažnejšo v svojem življenju. Vse je šlo po sreči. Franc Jožef je bil zavzet in je igralki dolgo ploskal. Schrattova je čutila, kako se njegove oči ustavljajo na nji. Naslednji dan je sluga v livreji z dvora potrkal na njena vrata in ji prinesel rože. Poslal jih ji je cesar...

Tako se je začela ljubezen, ki se je končala šele s smrtjo starega Habsburžana, ljubezen, ki je vznikla iz srčne krvi obeh deležnikov, ljubezen, o kateri je govoril ves Dunaj in vsa nekdanja avstro-ogrska monarhija. Cesarici Elizabeti stvar ni ostala prikrita. Kot pametna ženska se ji ni postavila po robu. Sprejela je prijateljico svojega moža z zavestjo, da je cesar končno našel žensko, ki prinaša vsaj nekaj sonca v njegovo trpko zasebno življenje.

Franc Jožef je kupil svoji ljubici lepo vilo in je zahajal k nji vsak dan na kavo. Schrattova je postala polagoma edina človeška vez med cesarjem in neoficialnim svetom, v katerem je Franc Jožef poznal samo strogo etiketo. V dobrih in slabih urah svojega življenja se je cesar zatekal k svoji prijateljici, ki ga je tolažila, pri tem pa ni nikoli zlorabila svojega posebnega položaja.

Po smrti Franca Jožefa in po razsulu avstro-ogrske monarhije se je Schrattova umaknila v zasebno življenje. Zadnjič se je pojavila v javnosti l. 1934. na razstavi dunajskega tiska. Seveda ni bila to več nekdanja Katarina Schratt. Starost jo je zlomila, vedrina je izginila z njenih lic. Ameriški managerji so ji skušali priti blizu in so celo objavili nekatere njene spomine. Toda Schrattova, čeprav je živela v bedi, je odklonila avtorstvo teh spominov in je rajši šla zopet v samoto, kjer je zdaj skromno ugasnila kakor zadnja priča davno minule dobe.

Heraldika angleških bojnih ladij

Danes določa imena ladjam admiraliteta, včasih pa je bilo drugače

Angleškim vojnim ladjam izbira in določa imena admiraliteta, ki vsako ime prouči z vseh strani ter zlasti pazi na to, da bi bilo v skladu z ugledom ponosne britanske mornarice. Vsaka ladja ima tudi svoj grb, ki ga takisto določi najvišja oblast mornarice, v prejšnjih časih pa ni bilo tako. Izbor imena in grba je bil prepuščen kapitanu, ki je seveda vpošteval želje mornarjev, kolikor se je le dalo. Angleški humor je to često prišel do takega izraza, kakor bi ga

Šipe iz sladkorja

V filmskih libretih se pogostoma pojavljajo prizori z razbitimi okenskimi šipami. Cesto je potrebno, da plane junak skozi zaprto šipo, da si reši svobodo. Če bi šlo za resnične šipe, bi bila stvar seveda huda. V prvih časih filma se je dogajalo, da se je ta ali oni igralec na ta način hudo ranil. Sedaj te nevarnosti ni več, kajti danes izdelujejo takšne šipe za filmske posnetke iz — sladkorja. Šipe iz sladkorja so steklenim šipam zelo podobne.

Najzanimivejša ženska starost

Neki ameriški časopis je pred kratkim priredil anketo o vprašanju: »V kateri starosti je ženska najzanimivejša?« Iz odgovorov je razvidno, kako so se naziranja spremenila. Naši prapradedi so imeli 20-letne ideale. Balzac je govoril o ženski 30 let, ta anketa pa kaže, da je večina glasov za 35. leto. 80.000 čitateljev je odgovorilo, da je ženska v tem letu na višku cvetenja in najzanimivejša. Nekoliko tisoč čitateljev pa vendar še sanjari o 24-letni, in nekoliko sto čitateljev o 18-letni ženski.

Tako so jih prevažali

Ladja z vojaštvom, ki so ga ob začetku zasedbe norveškega ozemlja pošiljali Nemci na tuja tla. Zdaj so takšni prevozi zaradi patroliranja zavezniških ladij onemogočeni

Iz Trondhjema

Nemški vojniki in mornarji poslušajo zvočnike na trondhjenskih ulicah

Razveljavljen poziv učenjaku

Ženska spletkarica proti znanstveniku — zaradi nudizma...

Znani angleški matematik in filozof Bertrand Russel, ki pripada angleški aristokraciji, a je po svojem prepričanju precej na levi, je bil pozvan na City College v New Yorku za profesorja matematike. Ta poziv pa je sodna odločitev razveljavila. Najvišje sodišče države New York je upoštevalo namreč priziv neke ge. Jean Kayeve iz Brooklyna, ki je nastopila proti Russelu, prvič zato, ker je inostranec, drugič zato, ker mesto, na katero so ga pozvali, ni bilo razpisano, in tretjič zato, ker moralno baje ni primeren za takšno mesto.

Ga. Keyeva, ki je žena nekega zobozdravnika, ima dva otroka in pravi, da bi se njena hči nekoč lahko vpisala v omenjeni kolegij — v tem primeru pa se je bati, da bi jo Russellova naziranja pohujšala. Tudi z druge strani so vstale slične obtožbe proti angleškemu učenjaku, tako da je moral ta končno stopiti iz rezerve. Med drugim je odločno zanikal, da bi bil imel kdaj najmanjši opredek z angleškimi nudisti.

Sto let poročena

Bolgarska je dežela dolgega življenja, toda zakonca, ki živita skupaj že sto let, sta posebnost celo za to deželo. Veliko pozornost je zato pred kratkim zbudila stoletnica poroke, ki sta jo slavila dva zakonca iz bližine Varne. Ta dan so proslavili z veliko veselico, stara človeka sta prejela nešteto čestitk in daril. Mož šteje 127 let, žena je dve leti mlajša.

Če še ne veš, zdaš izveš:

da sta angleški kralj in kraljica zadnjo nedeljo odpotovala na weekend, kjer so proslavili 14. rojstni dan prestolonaslednice Elizabete;

da sta Rusija in Finska začeli izmenjavati vojne ujetnike;

da so izvozile Zedinjene države samo v prvih treh mesecih sedanjega vojne za 610 milijonov dolarjev vojnega materiala;

da so v Londonu te dni otvorili največjo ondotno koncertno dvorano »Albert Hall«, ki je bila zaprta od začetka vojne;

da bodo generalu štefaniku v Prešovu postavili spomenik, ki je stal prej v Kosicah;

da bodo v Levoči na Slovaškem zgradili umetno jezero, ki bo merilo v dolžino 1500, v širino pa 300 m;

da so v Berlinu navzile vojnemu stanju dovršili monumentalno palačo za ondotno borzo;

da se norveški kralj Haakon zaradi napadov nemških letal nepestaneno seli iz kraja v kraj;

da je rumunska vlada izdala strogo prepoved za letalske polete nad petrolejskimi polji v Ploestiju;

da je ameriški senat odobril kredit 15 milijonov dolarjev za nove jezove v Panamskem prekopu;

da so privedli v Buenos Aires dva nemška oficirja, bivša častnika na oklonci »Admiral Spee«, ki sta bila pobegnili iz internacije v Santosu;

da bodo holandske oblasti izvedle raciranje bencina;

da sta angleška in francoska vlada naročili v Ameriko 5000 vojnih letal, in sicer polovico bombnikov, polovico pa lovcev;

da je mladi švicarski skladatelj Sutermeister uglasbil Shakespearovo tragedijo ljubezni »Romeo in Julija«;

da je Narvik oddaljen od Trondhjema 600 km, od Osla 1000 km, od nemške vzhodne obale pa celo 1800 km;

da je največja tvornica celuloze na finskem prišla v sovjetske roke.

Dober zgled

Rumunija bo letos poslala v taborišča za mladino tri in pol milijona članov organizacije »Stražac«. Mlade ljudi bodo tam navajali k delu na polju. Tudi prestolonaslednik princ Mihai se vadi v pogozdovanju v Pustniškem gozdu pri Bukarešti

A NEKDOTA

Neki bedak je psoval pesnika Evripida. Ta je odgovoril: »O tebi sploh nočem govoriti, hvalim pa tvoje lase, ki so zapustili tako slabo glavo.«

VSAK DAN ENA

Faraon (svojem arhitektu): »Kraljica bi rada videla, če bi pomaknili piramide malce bolj proti levi...«

(»New Yorker«)

V zasedenem mestu

Oddelek nemških kolesarjev vozi ob nabrežju v Oslu

MICHEL ZÉVACO:

94

Don Juan

ROMAN.

»Z vašim denarjem?« je vprašal don Juan in nehoti prislulnil.

»Zakaj ne?« se je začudil Loraydan. »Upam, da vas ta beseda ne žali...«

»Da bi me žalila? Nikakor ne, tako mi Merkurja! Samo mimogrede sem jo pobral, dragi grof. Toda nadaljujte, zaklinjam vas. Ne morete si misliti, kako prijeten mi je razgovor z vami.«

Don Juan se je zasmejal s tistim veselim, mladostnim in zvinkim smehom, ki je pripravljaval ubogega Jakomina Corentina v tolikšen obup.

»Torej nadaljujem,« je rekel Amauri. »Dragi senor, njuni veličanstvi cesar Karel in Franc, kralj Francozov sta mi ukazala, naj vas poiščem, izzovem na dvoboj in ubijem.«

»Oho! Zakaj prav vam in ne komu drugemu?« »Zato, ker sem ženin Leonore de Ulloa, senor Tenorio. Ubili ste namestnika, očeta moje neveste; torej naj jaz ubijem vas.«

»Razumem,« je vznemirjeno rekel don Juan. »A čemu ta komedija z dvobojem, v katerem bi se utegnula sreča nasmehniti... dovolite, gospod grof, da to izrečem... prav tako meni kakor vam? Če hočeta vzvišena vladarja maščevati smrt Sanča de Ulloa, zakaj me ne dasta prijeti in me ne izročita krvniku?«

Loraydan je odgovoril:

»Izkazalo se je, da je bil vaš spopad z namestnikom pravičen dvoboj. Se več: dognali so, da niste bili vi izzivalec, ampak da ste morali zgrabiti za orožje v odgovor na dejansko žalitev, ki vam jo je hotel prizadejati pokojnik. Cesarstva in kraljevska pravica torej ni mogla misliti na to, da bi vam štela nasprotnikova smrt v zločin, ki terja kri za kri. Vendar je bilo treba namestnika maščevati in jaz sem dobil nalogo, da to storim.«

Don Juan je s strastnim zanimanjem poslušal razlago. Vse njegovo bitje je vzdrljevalo. Blazno upanje mu je vrtiločno duha ter zbujalo bežne slike ljubezenskega zmagoslavja, in srce se mu je krčilo v skeleči radosti. S tresočim se glasom je izpregovoril:

»Torej me je nekdo rešil! Mene, dona Juana Tenoria, je nekdo rešil ječe in smrtne obsodbe! Kaj ne, grof, to ste hoteli reči?«

»Tako je, senor Tenorio.«

»Vpričo cesarja in kralja se je nekdo zavzel za me, grof, to ste hoteli reči?«

»Tako je, senor Tenorio.«

»Pričo cesarja in kralja se je nekdo zavzel za me, grof, to ste hoteli reči?«

»Človek bi mislil, da ste bili navzočni in ste slišali vsako besedo.«

»Tisti, ki me je rešil, je bil torej priča mojega dvoboja z namestnikom?«

»Uganili ste, senor Tenorio.«

»Zdaj vem, kdo je moj rešitelj!« je glasno vzkliknil don Juan. »Rešila me je Leonora, ki je edina videla boj! Leonora ni hotela, da bi don Juan poginil!«

Padel je na kolena in vzdignil drhteče roke:

»Leonora!« je vzkliknil. »Vendar si me slišala! In misliš, da me še sovražiš! Leonora, ljubila me boš! Leonora, odklenila si demantna vrata, skozi katera ti je stopiti v čarobni dvor! Danes Leonora, me še odbijaš... Jutri me boš ljubila!...«

Curkoma so ga obile solze. Nazadnje se je zgrudil na tla ter izgubil zavest.

Don Juan je bil omedlel. Od sreče se je bil onesvestil...

Toda njegovo tolmačenje Leonorinega ravnanja je bilo krivo. S tem, da je rešila človeka, ki se je gibal tisoč milj pod njeno mravnostno višino, je bila samo zadostila nepremagljivi potrebi po strogem resnicoljubju, ki jo pozna vsako čisto srce. Prav za prav se niti ni zavedala, ali bodo njene besede rešile dona Juana ali ga bodo pogubile. Govorila je resnico — to je bilo vse...

Don Juan je mislil, da ga je Leonora namenoma rešila, ker ni hotela, da bi bil obsojen. Iz tega je sklepal, da se v nji prebujajo ljubezen, ki se je sama že ne zaveda.

Vsekako se je kmalu zavedel, kajti Loraydan mu je oškropil sence z vinom. Komaj se je opametoval, je sedel pokonci in vzkliknil:

»Hoj, dragi grof, ne zapravljajte svojega nektarja! Pijva, prijatelj, pijva, kajti v neki sveti knjigi je zapisano: Nikar po nemarnem ne razliivate mrokrote, ki jo Gospod in solnce polagata v vinsko jagodo!«

Vstal je, se otresel sijoč od sreče dvignil svojo čašo in jo počasi izpil...

»Zdaj,« je rekel, »se upam kljubovati vsem kraljem tega sveta!«

»Zdaj,« je odvrnil Loraydan, »lahko premisliva, kako bi spravila hčer namestnika de Ulloa v vaše roke.«

Razgovor, ki se je tu pričel, je trajal nekaj ur, in dan je že obrobljal strehe starega Pariza s svojo prvo blede svetlobo, ko sta don Juan in Loraydan zapustila častno dvorano.

Na dvorišču sta našla starega Brisarda, ki je s svetilko v roki, premražen in ves pijan od zaspasnosti negibno stal na mestu ter stoji dremal.

»Kaj delaš tu?« se je začudil Loraydan.

»Ukazali ste mi, naj se nikamor ne ganem,« je rekel Brisard. »Nisem se ganil.«

»Prav. Zdaj idi spat.«

»Počakaj!« je rekel don Juan. »Dan, ki vzhaja, je blagoslovljen dan. Tudi ti moraš imeti svoj kosček sreče. Vzemite tole, prijatelj!«

Segel je v torbico za pasom ter pomolil Brisardu, ki so ga njegove besede hitro predramile, štiri svetle rumenjake...

Oh, ubogi cesarski zlatniki nesrečnega Jakomina Corentina!...

»Na mojo dušo, to pa ni kar si bodi!« je dejal presenečeni Brisard.

Odšel je leči, toda zaspati ni mogel: kolikorkrat so se mu zaprle oči, tolikokrat jih je znova odprl in je! ogledovati četvorico iskrih se zlatih novcev... svoj živ dan še ni bil videl toliko zlata!

Pobijajte špijonažo!

Umesten oklic komandanta mesta v Beogradu

Beograd, 22. aprila. p. Komanda mesta Beograda je objavila danes naslednji proglas:

»V poslednjem času skuša tuja obveščevalna služba z vsemi silami zanesiti zmešnjavo v naše vrste in omajati zaupanje v našo državno upravo, obenem pa zbirati podatke o naši vojni sili ter tako škodovati interesom narodne obrambe in varnosti države. Dolžnost vseh rodoljubnih Jugoslovenov, od najmanjšega do največjega je, da so oprezní in da stalno z budnim očesom spremljajo vsakršna gibanja okoli sebe, posvečujoč posebno pozornost tujim osebam, med katerimi je tudi mnogo tujih vehunov in agentov, ki delajo proti življenjskim interesom države ter s tem tudi proti vsakemu Jugoslovenu poideinu.

Rodoljubi, Jugosloveni! Vaša sveta dolžnost je, da vse to, kar vidite ali izveste, posredno ali neposredno, kar more biti škodljivo za splošne državne interese, za interes narodne obrambe in za varnost domovine, nemudoma sporočite, najbolje osebno, komandi mesta Beograda, v kateri posluje urad, namenjen posebno za sodelovanje z meščanstvom v prho pobijanja sovražnega vohunstva in škodljive agitacije.

Ker morejo biti pogosto tudi na videz brezpomembni podatki ogromne važnosti, poročajte o vsem, kar mislite, da bi moglo koristiti!

Jugosloveni, ne pozabite, da je to vaš dolg napram domovini, in bodite v tem pogledu skrajno vestni in natančni!

Bolgari o naših pogajanjih z Moskvo

Močni odmevi v sofijskem tisku — Ugoden vpliv na bolgarsko-jugoslovenske odnose

Sofija, 20. aprila.

Vsi tukajšnji listi so 18. t. m. z veliko pozornostjo in na najvidnejšem mestu razbelili uradno bolgarsko sporočilo o odhodu jugoslovenske gospodarske delegacije v Moskvo za sklenitev trgovinskega sporazuma med Rusijo in Jugoslavijo. Vsi listi brez izjeme izražajo mnenje, da bo uvedba gospodarskih stikov med obema državama imela za posledico tudi začetek diplomatskih odnosov. Stefan Damjanov, beograjski poročevalec tukajšnje »Zarje«, piše med drugim, da je pobuda za jugoslovensko-ruske gospodarske razgovore rezultat že pripravljene pogodbe za uvedbo diplomatskih odnosov med Beogradom in Moskvo. »Utro« meni v svojem posebnem beograjskem poročilu, da je treba preokret v jugoslovensko-sovjetskih odnosih pripisati večjemu hrvaškemu vplivu v vladi. »Dnevnik« ugotavlja, da je bila vest o gospodarskih pogajanjih med Jugoslavijo in Rusijo sprejeta z največjim zadovoljstvom ne le v Beogradu in v Jugoslaviji, temveč tudi v inozemstvu, zlasti še v Sofiji. List vidi pomen tega preokreta v tem, da je bil zanj »izbran čas, ki je izredno vznemirljiv za mir na Balkanu in ko so naravna bogastva Balkana predmet spora med obema vojnima strankama«. List prihaža zato do zaključka, da so gospodarski razgovori med Jugoslavijo in Rusijo tudi velikega političnega pomena, ker »priča o odločnosti Jugoslavije, da ohrani svojo gospodarsko neodvisnost in nevtralnost, ko išče stikov z državo, ki hoče po izjavih merodajnih krogov ostati izven evropskega vojnega konflikta«.

To so bili prvi odmevi, ki so jih bolgarski listi prinesli 18. t. m., ko se je zvedelo za gospodarska pogajanja med Beogradom in Moskvo. Še bolj obširni so bili odmevi v listih naslednje dni. »Zarja« je 19. t. m. objavila uvodnik pod naslovom: »Beograd—Moskva« in je v njem zapisala med drugim: »Zemljepisni položaj in stoletni zgodovinski razvoj sta Beogradu in Moskvi vedno narekovala zблиžanje in sodelovanje. Sovjeti so danes izredno važen činitelj za razvoj dogodkov v srednji in jugovzhodni Evropi. Jugoslovenska politika to upošteva. Lahko še pripomnimo, da danes ni več onega antagonizma med Dunajem in Petrogradom, ki je nekoč zastirp-

ljal atmosfero Beograda in Sofije. Bolgarija ima sto razlogov, da se veseli vzpostavitve odnosa med Beogradom in Moskvo. Ti odnosi bodo še bolj utrdili temelje našega obstoja, izboljšali pogoje našega gospodarskega razvoja ter nam nudili novih jamstev za ohranitev naše svobode in naše neodvisnosti.«

Posebno zanimiv komentar je objavil vseučiliški profesor in poslanec Petko Stajnov, ki velja za najboljšega bolgarskega strokovnjaka za zunanje politične vprašanja. V uvodniku, ki ga je napisal o tem v »Slovu«, ugotavlja najprej, da se je Bolgarija že pred šestimi leti odločila za vzpostavitev diplomatskih odnosov s SSSR. »Mnogi so bili tedaj med nami, piše Stajnov, ki so se bali, da bo navzočnost sovjetske misije v naši državi imela neugodne posledice za naš notranji razvoj. Te bojazni se niso izkazale upravičene. Lahko celo rečemo, da so duhoviti pri nas sedaj bolj mirni, red pa vsestransko zadržani. Sklenitev trgovinske pogodbe z Moskvo je v zelo težkem mednarodnem položaju pomagala dvigniti občutek naše varnosti. V inozemstvu so nam mnogi zamerali naše odnose z Rusijo. Toda za nas predstavlja Rusija prekomorsko sosedo in velesilo s katero nam je sodelovanje dragoceno prav zaradi ohranitve miru na Balkanu ter naših odnosov z balkanskimi sosedmi, ki kakor mi, iskreno žele miru, ki spoštuje upravičene interese vseh. Sedaj se je tudi Beograd odločil za enako politiko. To morda ne bo vseh nekaterim državam, ki še vedno ne morejo ali nečejo razumeti značaja odnosov balkanskih držav z Rusijo. Prepričani smo, da bodo gospodarski razgovori med Jugoslavijo in Rusijo odstranili ozračje sumničelj, ki že nekaj časa moti odnose med Rusijo in njenimi sosedmi, ter tako po svoje pripomogli k še večji zagotovitvi miru na Balkanu.«

Ze po teh prvih komentarjih lahko sklepamo, da je preokret v odnosih med Beogradom in Moskvo ugodno odjeknil v Sofiji, kjer so prepričani, da bo imel ta dogodek pomembne posledice tudi za odnose med balkanskimi državami, zlasti za odnose med Bolgarijo in Jugoslavijo.

R. P. B.

BELEŽKE

Politične konference v Beogradu

Zadnje dni je bila v Beogradu živahna izmenjava misli med glavnimi opozicijskimi skupinami, pri čemer je bila vnovič ugotovljena enakost pogledov na današnji politični položaj.

Veliko pozornost je vzbudila avdienca šefa radikalne stranke g. Ace Stanojevića, ki je v soboto in nedeljo imel konferenco in sestanke s svojimi sodelavci iz Beograda in notranjosti države. V tej zvezi so se širile v politični javnosti razne vesti. Z avtoritativne radikalne strani pa se poudarja, da se je g. Ace Stanojević v avdienci zahvalil za veliko pozornost, ki mu jo je Nj. Vis. knez namestnik izkazal za časa njegove bolezni. Političnega značaja avdiencia ni imela ter ni v nobeni zvezi s posvetovanji, ki jih ima šef stranke s svojimi sodelavci in ki so naravna posledica dejstva, da se g. Ace Stanojević po daljšem času zopet enkrat nahaja v Beogradu in ima tako možnost neposrednega stika z glavnimi ljudmi svoje stranke. Med NRS in JRZ so definitivno pretrgane vse zveze in upravljanje zbiranja radikalov s sodelovanjem JRZ se smatra v tej obliki za likvidirano.

Konferenca JNS za požarevsko okrožje

V Požarevcu je bila velika okrožna konferenca Jugoslovenske nacionalne stranke. Zastopani so bili po močnih delegacijah vsi srezni požarevskega volilnega okrožja. Delegatov so poročali o političnem položaju člani glavnega odbora JNS gg. Bogoljub Jevtić, Miloš Rašević in Mirko Urošević. Konferenca je izdelala program za prireditve cele vrste shodov in konferenc v požarevskem okrožju, kjer je dobila JNS že pri Stojadinovičevih nasilnih volitvah lepo število glasov.

Glasovi o koncentraciji

Zagrebski »Jutarnji list« razpravlja v svojem nedeljskem uvodniku o koncentracijski vladi in naporih, da bi se čim bolj izgladile razlike med načelnimi stališči naših glavnih strank. List pravi, da se »v Beogradu vse bolj množe glasovi o potrebi koncentracije vseh narodnih sil in o nujnosti sestave koncentracijske vlade. Čujejo se v zvezi s tem najbolj različne kombinacije, ki pa so vsaj za sedaj še dosti neosnovane. Položaj je danes tak, da še ni mogoče začeti s sistematično akcijo za koncentracijo vseh narodnih sil. V merodajnih krogih zato zatrjujejo, da za sedaj še ni pričakovati nobenih znatnejših sprememb. Nadaljevala pa se bo akcija, da se politične stranke čim bolj približajo med

Resna beseda o demokraciji na Hrvaškem

Zagrebski listi napovedujejo, da bo postavil ban dr. Šubašić še tekot tedna nove občinske svete v vseh občinah na ozemlju banovine Hrvaške. Ta korak utemeljuje v vodstvu Hrvaške seljačke stranke s tem, da sedaj ni mogoče razpisati občinskih volitev.

O razpisu občinskih volitev je napisal prvak SDS dr. Hinko Krizman v listu »Narodno kolo« daljši članek, v katerem pravi med drugim, da »postaja položaj hrvaških mestnih in podeželskih občin nevzdržen, ker večina občinskih odborov in županov ne ve, kaj naj v bodoče počne. Razpis vo-

litev za podeželske občine je nujno potreben. Za njihovo odlaganje ni resnih razlogov. Protestirati moramo zato proti nameri banke oblasti v Zagrebu, da odloži razpis občinskih volitev in namesto njih imenuje nove župane in občinske odbore. S takim imenovanjem bi se uvedel nov način komisariorat nad našimi občinami, ki bi porušili poslednje ostanke demokracije in samouprave v hrvaških občinah. Ako bo banska oblast res izvedla imenovanje županov in odborov podeželskih občin, bo pretvorila hrvaške kmetijske občine v torišče spletk in akcij raznih vsiljencev, klik in vaskih sovjetov Dejstvo je, da ni narodne svobode brez narodne samouprave, ki pa je ni brez svobodnih in tajnih volitev. Kmetijska demokracija mora biti načelno proti vsem imenovanjem in komisarioratu, ki krnijo narodno svobodo.«

Bilo bi želeli, da tehtne besede dr. Krizmana ne ostanejo osamljene, temveč da se pe njih ravna v svoji politiki vsaj stranka, kateri dr. Krizman pripada. Izjav o demokraciji je čula celokupna naša javnost že toliko, da bi bil že čas jih podpreti vsaj z enim dejanjem.

Stališče madžarske manjšine

Bivši poslanec naše madžarske manjšine dr. Julij Deak je imel v nedeljo konferenco z župniki bivše madžarske stranke v naši državi. V svojem govoru je obrazložil dr. Deak stališče madžarske narodne manjšine do raznih perečih političnih vprašanj. Izjavil je, da Madžari ne morejo vstopiti kot posebna skupina v JRZ, kakor je ta stranka želela, pripravljeni pa so podpisati delo JRZ. V problemu sporazuma med Srbi in Hrvatmi se Madžari namenoma ne marajo vmešavati, izjavljuje pa, da so proti vsaki delitvi Vojvodine. V vprašanju notranje ureditve države in bodočega upravnega položaja Vojvodine prepušča vodstvo in odločilo besedo vovodinskim Srbom.

Končno je naglasil dr. Deak, da nimajo Madžari nobene zveze s skupino dr. Nagya, ki izdaja svoj madžarski teden v Zagrebu ter podpira politiko KDK in se izreka za sodelovanje med Bunjevci in Madžari.

Za mir in slovo na Balkanu

Sofijski dnevnik »Slovo« je 18. t. m. objavil uvodnik o »instinktu narodov«. V njem se posebej dotika vprašanja strnitve Balkana in piše med drugim:

»Mir mora biti na Balkanu ohranjen. To je želja vseh narodov na tem polotoku. Toda samo želja, pa naj bo še tako iskrena, ne more zadostiti. Potreben je tudi sporazum med balkanskimi narodi, ako hočejo biti v stanu, da tudi branjijo in drugim vsilijo svoj pacifizem. Nagon narodov je zelo dragoceno vodilo. Državniki morajo česče prislusniti zahtevam tega nagona, ko morajo sprejeti življenjske odločitve za bodočnost svojih narodov. Se več, oni morajo s svojimi dejanji temu prirodnemu nagonu svojih narodov pomagati. Kar se tiče bolgarskega naroda, mu je njegov prirodni nagon odredil, da mora živeti v miru s svojimi sosedmi, ako hoče ohraniti mir na Balkanu. Bolgarska zunanja politika je odsev tega nagona.«

Turška opreznost

Turški listi posvečajo v zadnjem času izredno pozornost kombinacijam o razširjenju sedanje vojne na jugovzhodu. List »Vakit« prihaja v svojem pregledu položaja na Balkanu do zaključka, da so zlasti neosnovane vesti o kakim nemški vojaški pobudi na Balkanu, kajti proti temu govoru predvsem gospodarski razlogi. Razen tega bi morala Nemčija postaviti na to področje najmanj armado dveh milijonov ljudi. Čim bi njene čete prekoralele madžarsko mejo, bi Rumunija uničila svoje petrolejske vrelce, medtem ko bi odpadla tudi možnost nadaljnjih dobav petroleja iz Bakua. To v Nemčiji prav tako vedo kakor drugod, pa že zato ne mislijo na kak udarec proti Rumuniji.

List »Ikdame« kaže nekoliko več skepse in poudarja: »Vojna se lahko naenkrat razširi tudi na jugovzhod, toda le kot neločljiva »presenečenje«, kajti le malo je sicer možnosti, da bi Nemčija stvorila novo bojišče prav na Balkanu, ki ji je najbolj po-

Občni zbor Društva za ceste v Ljubljani

Ljubljana, 22. aprila.

Društvo za ceste v Ljubljani je imelo danes v prostorih Avtomobilskega kluba v Kazini svoj tretji redni občni zbor. Po pozdravu zastopnikov oblasti je imel društveni predsednik dr. Vinko Vrhunec izčrpen govor, v katerem je orisal spremembe okoliščine nastale zaradi vojne, ki so nujno zahtevale, da je tudi društvo preokrenilo svoje delovanje v smeri tistih problemov, ki so za našo državo danes najvažnejši in to so problemi naše narodne obrambe.

Po običajnih poročilih društvenega odbora so sledile volitve, pri katerih je bil soglasno in z aplavzom odobravanja ponovno izvoljen za predsednika dr. Vinko Vrhunec, dočim je mesto odstopivšega prvega podpredsednika zasedel inž. Fran Rueh, ki je na občnem zboru zastopal

Uspešno delo »Tovarištva«

Ljubljana, 22. aprila

V beli dvorani hotela »Union«, je bil v nedeljo dopoldne 10. redni letni občni zbor »Tovarištva«, podpornega društva finančnih in drugih državnih uslužbencev. Zborovanje, ki je potekalo v mirnem, tovariškem soglasju, je vodil predsednik Janko Dolžan, ki je pozdravil številne navzoče člane iz Ljubljane in iz drugih krajev Slovenije. Nato je tajnik Viktor Markič obširneje poročal o društvenem delovanju. Poročali so še blagajnik Viktor Bischof in revizorji Odbor je prejel razrešnico s pohvalo.

Ta na videz skromna organizacija je pokazala doslej zelo lepo delavnost in zmogljivost. Lani je spremenila pravila in nekatere pravilnike za svoje sklade ter se s tem ojačila kljub nevarnostim, ki ji je prettila od strani znane ministrske uredbe o razpustitvi podpornih organizacij. Povečala je delno svoje redno in izredno članstvo. Prvo šteje sedaj 1424, drugo pa 144 oseb, skupno torej 1568 članov in članic, ki so obenem tudi člani posmrtnskega sklada. Poleg tega šteje še bolniški sklad

treben. Vendar pa se nam zdi najbolj pametno, da smo za vsak primer raje oprezní kakor pa da bi nas karkoli presenetilo.«

Kake nevarnosti s strani Anglije in Francije imenovana lista zaenkrat ne vidita. Zavezniška vzhodna armada je po njunem mnenju le nekaka železna rezerva »za vsak slučaj«, njena glavna naloga pa je obramba Egipta in zlasti Sueškega prekopa.

Italijanski banket v Londonu

Medtem ko so se te dni vodile zelo ostre polemike med angleškimi in italijanskimi listi, se je nekako neopaženo vršil v angleški spodnji zbornici banket, ki ga je priredila italijanskemu veleposlaniku v Londonu skupina angleških poslancev. Na banketu, ki je bil v četrtek zvečer, je bilo okoli 70 povabljencev, med njimi poleg italijanskega veleposlanika tudi član angleškega vojnega kabineta sir Kingsley Wood, nadarje poljedelski minister Borman-Smith, državni podtajnik v znanem ministru Butler, sir Robert Gower in drugi. Banket je bil sicer zasebnega značaja, vendar mu londonski listi pripisujejo tudi precejšen politični pomen in vidijo v njem zlasti dokaz za nadaljevanje prizadevanj, da se italijansko-angleški odnosi zopet popravijo.

Žalostna obletnica

Svicaški list »National« - Zeitung« z dne 20. t. m. se na uvodnem mestu spominja v zanimivem strokovnem opisu 25 letnice prve uporabe plinov v vojni. Prvi plinski napad so izvedli Nemci v svetovni vojni dne 22. aprila 1915 na flandrijski ravnini. Proti premoči motorske industrije zaveznikov je Nemčija hotela uveljaviti premoč svoje kemične industrije. Nalog za to je prejel kemik Fritz Haber, ki mu je bilo naročeno, naj bi izumil kemično sredstvo, ki bi lahko naglo uničilo tisoče nasprotnih vojakov. Za praktično izvedbo njegovih načrtov je bil pritegnjen industrijec Duisberg.

Prvi poskusi so bili napravljeni z di-nisidinom, s katerim so napolnili glavice šrapnelov. Ti poskusi se niso obnesli. Za nove poskuse je bil izbran klor. Splošna preizkušnja v aprilu 1915 je dala dobre rezultate. Tako je 22. aprila 1915 prišlo do prve splošne uporabe plinov v svetovni vojni med krajevma Bixchoote in Langemark, kjer so Nemci uporabili za svoj napad poseben plinski regiment. Sovražnik je utrpel tedaj velike izgube: 15.000 vojakov je bilo onesposobljenih za nadaljnje bojevanje. 5000 med njimi jih je umrlo. Za ta napad so se zavezniki maščevali 25. septembra istega leta pri Loosu. Plinske maske so plinsko vojno omejile.

Znan Nemec padel pri Narviku

V borbah pri Narviku je padel, kakor poročajo nemški listi, tudi kapetan korvete Oto Karlova, ki je bil dolgo časa voditelj in organizator nemških narodnih socialistov v Angliji. Njegovo ime je postalo znano svetovni javnosti pred letom dni, ko je bil izgnan iz Anglije skupaj s šestimi Nemci zaradi ustanavljanja narodno socialističnih celic v Angliji. Njegov izgon je povzročil takrat v Nemčiji vihar protestov, toda angleška vlada je kljub intervencijam nemškega veleposlanika vztrajala pri svojem ukrepu.

Naše gledališče

D R A M A

Torek, 23.: Hamlet. Red A. Gostovanje Zvonimirja Rogoza, člana Narodnega divadla v Pragi.
Sreda, 24.: Partija šaha. Red sreda.
Četrtek, 25.: Hamlet. Red četrtek. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.
Petek, 26.: Danes bomo tiči. Premiera. Premierski abonma. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.
Sobota, 27.: Hamlet. Red B in poletni abonma. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

Drevi bodo igrali za red A Shakespearevega »Hamleta«. »Hamlet« je igra o nepravičnosti življenja, o bolečini plemenitega človeka, ki globlje gleda v življenje, tragedija neodločnosti zaradi njegove etike, skepse negotovosti in psiholoških vzrokov. Naslovno vlogo bo igral kot gost Zvonimir Rogoz, katerega prvo in drugo gostovanje je potrdilo njegovo priljubljenost pri občinstvu, ki je gosta nad vse prisrčno sprejelo. Uspela sobotna in nedeljska predstava je priča velike prizadevnosti in umetniške zmožnosti našega ansambla. Nova inscenacija in kostumi, scenska glasba A. Balatke in režija prof. Šesta, tvorijo slikovito in zaokroženo celoto. Upravnika Otona Zupančiča mojstrski prevod, zrcali vse lepote Shakespearevega originala. Zasedba vlog je sledeča: Skrbineš kralj Klavdij, Marija Vera kraljica Gertruda, Lipah Polonij, Jan Laert, Šaričeva Ofelija, Levar Fortinbras in prvi izralec, Peček Horatio, Plut I. grobar, Boltar-Ukmarjeva igralka, Drenovec Rozenkranc, Sever Gildenstern, Sancin Orsik, Potokar Duh Brezigar Kornelij, Kaukler Marcel, Presetnik Bernardo, Bratina Francisco in dr. Režiser prof. Ošip Šest. Inscenator inž. arh. E. Franz.

O P E R A

Torek, 23.: zaprt. (Gostovanje ljubljanske opere v Celju: Rusalka).
Sreda, 24.: Lucija Lammermoorska. Red B in poletni abonma. Gostovanje Sonje Ivančičeve in Josipa Gostića.
Četrtek, 25.: Adriana Lecouvreur. Izven. Gostovanje Vanje Leventovke.
Petek, 26.: zaprt. (Generalka).
Sobota, 27.: Modra roža. Premiera. Premierski abonma.

Denzitizacija »Lucija Lammermoorska« za red B in poletni abonma bo v sredo. Kot gosta bosta ponovno nastopila Sonja Ivančičeva, katere debut in gostovanje so sprito njenih znanih glasovnih kvalitiet vzbudila med našim občinstvom toliko nedeljene pozornosti. Pevka je pokazala visoko pevsko kulturo in zdrav smisel za toplotno igralsko doživetje, kar ji je pripomoglo do izrednega odrskega uspeha in Josip Gostić, ki bo pel tenorsko partijo, v ostalih večjih pa sodelujejo Anžiovar, Lupaša, Marček, Rakovec in Barbičeva. Dirigent A. Neffat. Režiser in scenarist E. Frelih.

Bolgarska umetnica Vanja Leventovka, ki je z izrednim uspehom gostovala kot Madame Butterfly, bo nastopila sredi tedna še v naslovni partiji velike italijanske romantične opere »Adriana Lecouvreur«, kjer nam bo spet lahko pokazala vso dognanost svoje pevske in igralske umetnosti. Ker je tudi ostala naša zasedba izvrstna s Franciom, Kogejem, Jankom, Banovcem in Zupanom v večjih vlogah, bo predstava nedvomno vzbudila splošno pozornost. Priporočamo nabavo vstopnic v prodaji. Dirigent A. Neffat. Režiser C. Debevec.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Torek, 23.: Jakovska.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 23.: Ana Christie. Red B.
Sreda, 24.: zaprt.
Četrtek, 25.: Izdaja pri Novari. Premiera. Red C.

R A D I O

Torek, 23. aprila

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 11: Šolska ura: Jurjevica in drugi običaji na Koroskem (ga. Julija Čuček). — 12: Mojstri harmonike (plošče). — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 18: Dekliški zbor. — 18.40: Dušeslovne prvine gospodarstva (dr. Fr. Veber). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Valčki s plošč. — 20.15: Ivan Pregelj: Ljubljanski študentje (člani rad. igr. družine). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester igra v oddih.
Beograd 19.40: Narodna glasba. — 20: Komorni trio. — 21: Beethovne sonate. — 22: Bolgarska glasba. — Zagreb 17.15: Mali orkester. — 20: Zvočna igra. — 20.30: Koncertni večer. — 22.20: Ples. — Sofija 18: Plošče. — 18.40: Mali orkester. — 19.50: Orgle. — 21.15: Vesela muzika. — Praga 20.10: Pester spored. — 21: Orkestralni koncert. — 22.20: Lahka glasba. — 23: Češki koncert. — Pariz 20.10: Plošče. — 21.45: Koncert solistov. — 22.40: Komorni koncert. — Rim 17.15: Plesi. — 20.30: Vesela muzika. — 21: Simfonični koncert. — 23.15: Ples. — Berlin 19.30: Vesela muzika. — 20.15: Petje. — 21.15: Mali orkester. — 22.30: Lahka in plesna muzika. — 24.10: Nočni koncert.

Iz Krškega

Kr— Slovo. Krško je zapustil podporočnik g. Drenik Lojze, vodnik krškega orožniškega voda. Z njim je Krško izgubilo zavednega nacionalista, vestnega uradnika in prijetnega družabnika. Komaj nekaj mesev je bil med nami, pa si je že pridobil splošno priljubljenost. V Ljubljano, kamor je bil premeščen po službeni potrebi, mu želimo mnogo sreče in uspehov.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

